Täysistunto

Torstai 14.9.2017 klo 16.00—18.21

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.21.

Puhetta johti toinen varapuhemies Arto Satonen (16.00—18.21).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys toisen asteen opintojen kustannuksista (Joona Räsänen sd)

Suullinen kysymys SKT 112/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Joona Räsänen.

Keskustelu

16.00 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt syksyllä kouluvuoden alettua on noussut keskusteluun toisen asteen opiskelijoiden kasvaneet materiaalikustannukset. Oppikirjat, välineet ja tarvikkeet ovat kaikki asioita, jotka opiskelijan tai tämän perheen on pystyttävä itse kustantamaan. Esimerkiksi lukiotutkinnon suorittamisen kokonaiskustannukset voivat olla jopa 2 700 euroa, joidenkin ammatillisten tutkintojen kustannukset vielä korkeampia. Kasvaneet kustannukset näkyvät lisääntyneinä opintojen keskeytyksinä, ja suurin hätä on tietenkin jo entuudestaan pienituloisimmilla. Olemme siis tilanteessa, jossa toisen asteen koulutuksen suorittaminen ei ole enää maksutonta.

Arvoisa opetusministeri, kun olette tilannut nyt Opetushallitukselta selvityksen tästä aiheesta ja tätähän on jo aikaisemminkin selvitetty, niin kysynkin: mihin konkreettisiin toimenpiteisiin hallitus on selvityksen lisäksi ryhtymässä, jotta kenenkään opintie ei keskeytyisi kustannusten takia?

16.01 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä, hyvä ja myöskin ajankohtainen ja perheissä paljon puhuttava asia. Jokaisella pitää Suomessa olla mahdollisuus kouluttautua. Se lähtee perustuslaista ja se on vahvasti meidän koulutusjärjestelmämme ytimessä, että jokaisella on oltava mahdollisuudet perhetaustasta riippumatta opiskella. Siihen perustuu myöskin meidän maksuton koulutusjärjestelmämme.

Se on totta, että ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa, toisella asteella, opiskelijoille ja perheille koituu kustannuksia oppimateriaaleista. Tähän asiaan liittyen olen Opetushallitukselta tilannut selvityksen ajantasaisesta tiedosta, mitä nämä tosiasialliset kustannukset ovat esimerkiksi muuttuneessa tilanteessa, kun digitaalisuus on tuonut uusia kustannuksia ja esimerkiksi ammatillisessa puolella eri aloilla on erilaisia materiaalikustannuksia. Tästä selvityksestä saamme sitten myöskin juonnettua tarvittavia toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa, että jokaisella [Puhemies koputtaa] lapsella ja nuorella on mahdollisuus opiskeluun.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, on hienoa, että hallitus on tästä pyytänyt selvityksen, mutta kysyinkin enemmän konkreettisten toimenpiteiden perään. Yksi tällainen toimenpidehän on jo paljon puhuttu, monen asiantuntijankin kannattama ja SDP:n pitkään ajama aloite siitä, että meillä olisi aidosti maksuton toisen asteen tutkinto, mikä tarkoittaisi silloin oppivelvollisuuden laajentamista koskemaan koko toista astetta. Tämän puolesta ovat monet asiantuntijat nyt viime aikoinakin puhuneet.

Arvoisa opetusministeri, nyt kysynkin teiltä: miksei hallitus tartu tähän keinoon, jolla lisättäisiin koulutuksen oikeudenmukaisuutta, vähennettäisiin koulupudokkaita ja vahvistettaisiin työllisyyttä? Tämä olisi aito keino taata kaikille maksuton toisen asteen suorittaminen.

16.04 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on tehty viime vuosina paljon töitä sen eteen, että jokainen siirtyy peruskoulun jälkeen toisen asteen opintoihin, ja ihan muutaman viikon takainen tilasto on se, että koulutustakuussa hyvin onnistutaan. Eli toisen asteen opiskelupaikan viime keväänä peruskoulun päättäneistä on saanut 98,7 prosenttia — tämä on muutaman viikon takainen tilasto — ja todennäköisesti olemme päässeet tässä vielä parantamaan. Eli voi sanoa, että koulutustakuu Suomessa käytännössä toimii.

Mutta ongelma on muodostunut ja vähän siirtynyt seuraavaan vaiheeseen, joka on se, että erityisesti ammatillinen koulutus jää liian usein kesken. Ja tähän ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen kysymykseen liittyy toki tämä Opetushallitukselta tilattu selvitys materiaalikustannuksista mutta myöskin laaja ammatillisen koulutuksen reformi, jota nyt toimeenpannaan. Se on eduskunnassa hyväksytty. Nyt tehdään asetuksia, ja ensi vuoden alusta lähtee voimaan uusi, uudenlainen, paljon henkilökohtaisempiin polkuihin ja myös henkilökohtaisempaan tukeen rakentuva [Puhemies koputtaa] ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö.

16.05 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on edelleenkin Euroopan paras peruskoulu — Euroopan paras peruskoulu. Nyt kun juhlimme 100-vuotiasta Suomea, olkaamme ylpeitä siitä.

Mikä on meidän koulutuspolitiikan tasa-arvon näkökulmasta suurin ongelma tällä hetkellä? Se on se, että meillä on 100 000 alle 30-vuotiasta nuorta ilman toisen asteen tutkintoa. Tätä voidaan ennaltaehkäisevästi korjata tietysti nyt, kun pyrimme peruskoulun yläastetta saamaan toiminnalliseksi, poikia kiinnostavaksi. Mutta sitten ovat nämä 100 000, ja kysyn opetusministeriltä: Nyt on päättymässä nuorten aikuisten osaamisohjelma, joka on kuitenkin tuonut noin 15 000 ilman tutkintoa olevaa tutkinnon pariin. Voitteko te nyt omassa jatkotyössänne strategisesti ja rahanäkökulmasta olla aloittamassa [Puhemies koputtaa] jonkun uuden toimenpiteen, jotta nämä 100 000 nuorta saadaan mukaan?

16.06 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syrjäytymisen ehkäisy on yksi tämän hallituksen kaikkein tärkeimmistä tehtävistä. Meidän tulee varmistaa se, että tulevaisuudessa jokainen nuori suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, ja tästä tavoitteesta olemme juuri keskeyttämisistä johtuen edelleen valitettavasti liian kaukana. 17 prosenttia jää vaille toisen asteen tutkintoa tällä hetkellä, ja se on ehdottomasti liikaa, ja siihen meidän täytyy löytää vakavia toimia.

Hallitus sopi puoliväliriihessä 19 uudesta keinosta, joilla nuorten syrjäytymistä ehkäistään, ja ammatillisen koulutuksen keskeyttämiseen puuttuminen oli yksi tärkeimmistä. Sen lisäksi tarvitaan tukea niille, jotka tarvitsevat sitä erityisesti, muun muassa mielenterveyspalvelut ovat tässä keskeisessä roolissa. Ja myöskin niitä paikkoja tarvitaan, edustaja mainitsi tämän nuorten aikuisten osaamisohjelman, joka on nyt toimintamallina vahvasti siinä uudessa ammatillisen koulutuksen lainsäädännössä. Se järjestelmä palvelee kaikkia kohderyhmiä kokonaisuutena ja nykyistä paremmin. Ja myöskin riihessä nyt ihan tässä muutama viikko sitten hallitus sopi lisärahoituksesta, [Puhemies koputtaa] niin että pystymme erityisesti nuorten syrjäytymistä torjumaan 1 000 uudella aloituspaikalla ammatilliseen koulutukseen.

16.07 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä alkuperäinen kysymys siitä, miten kaikilla pitäisi olla mahdollisuus suorittaa toisen asteen koulutus mahdollisimman vähillä kustannuksilla, on todella tärkeä. Uskon, että se on myös hallituskausien yli menevä tavoite. Ei siinä kannata lähteä etsimään syypäitä oppositiosta tai hallituksesta. Yritetään yhdessä hoitaa asiaa parempaan järjestykseen. Samaten kysymys oppivelvollisuudesta on asia, jota meidän on kyllä syytä pohtia yhdessä ihan huolella. En itse ehkä puhuisi velvollisuudesta vaan oppioikeudesta. [Eero Heinäluoma: Hyvä!] Sitähän se kaikille on.

Arvoisa ministeri! Kysymys siitä, kun siirtyy lukiosta tai ammattikoulusta sinne seuraavalle asteelle: Siinä monelle tulee aika isoja kustannuksia. Elikkä jos haluaa lääkikseen tai oikikseen, se maksaa yleensä sen, että menee kurssille, joka maksaa jopa tuhansia euroja. Kaikilla ei ole siihen mahdollisuutta. Tätä pitäisi muuttaa oikeudenmukaisemmaksi. Me keskustassa näemme nyt erittäin tärkeänä, että yhdessä ja avoimesti pohdimme, miten opiskelijavalintauudistus tehdään. Käydään siitä avointa poliittista debattia. [Puhemies koputtaa] Oletteko samaa mieltä, että näin on syytä toimia?

16.08 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän kysymykseen oppivelvollisuudesta ja syrjäytymisen ehkäisystä haluaisin tuoda sen näkökulman, että tutkimustenkin valossa kaikkein vaikuttavinta syrjäytymisen ehkäisyä on se työ, mitä tehdään mahdollisimman ennaltaehkäisevästi ja varhaisessa vaiheessa. Eli kohdennetaan tukea perheille ennaltaehkäisevästi. Meillä on lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma, joka pyrkii tähän varhaisen tuen käänteeseen. Samoin varhaiskasvatus on vaikuttavaa, ja siihen tarvitsemme toimia, eli lähtisin etsimään niitä ratkaisuja ennen kaikkea varsinkin sieltä.

Sitten toinen kysymys tästä opiskelijavalinnasta: Valitettavan monella nuorella on tie tukossa toiselta asteelta korkea-asteelle. Lisäksi meidän koulutusjärjestelmään on pesiytynyt sellainen maksullinen, ylimääräinen osa, joka ei ole kaikkien ulottuvilla, ja se on nämä kalliit valmennuskurssit, jotka tietyillä aloilla ovat muodostuneet jopa lähes välttämättömyydeksi. Niihin ei ole kaikilla perheillä varaa, ja tästä maksullisesta, ylimääräisestä osasta haluamme päästä eroon ja varmistaa nuorille sujuvat siirtymät korkea-asteen opintoihin.

16.10 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen tässä linjasi, että jokaisella suomalaisella nuorella pitää olla mahdollisuus kouluttautua. Se on hieno periaate, mutta se, minkä tämä kesällä julkaistu selvitys oikeastaan osoitti, oli se, että kaikilla suomalaisilla nuorilla ei tällä hetkellä ole tasavertaisia mahdollisuuksia kouluttautua. Neljäsosa opintojaan keskeyttäneistä nuorista ilmoitti syyksi rahapulan. Mielestäni tämä on todella surullinen tieto Suomen kaltaisessa maassa, ja kyllä meidän vastuumme päättäjinä on yhdessä antaa suomalaisille nuorille se lupaus, että kenenkään nuoren opintopolku ei jo toisella asteella saa pysähtyä ainakaan rahapulan takia.

Ministeri Grahn-Laasonen, on todella tervetullutta, että te selvitätte tämän asian, mutta sitten kun selvitykset on tehty, oletteko te valmis antamaan lupauksen, että hallitus myöskin käyttää rahoitusta tämän ongelman ratkaisemiseksi, kun tiedossa on, minkälaisia toimenpiteitä tarvitaan?

16.11 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mahdollisuuksien tasa-arvo on aivan meidän koulutusjärjestelmämme ytimessä, ja tämän tasa-arvon vahvistamiseksi teemme töitä ja olemme valmiita keinoihin myöskin. Nyt Opetushallitus tekee tätä selvitystään paraikaa, ja siitä saamme ainekset, mitä ongelmia ja mitä kohtia tarvitsee mahdollisesti ratkaista. Mutta Suomessa on maksuton koulutusjärjestelmä, meillä on laadukas, ihan maailman huippuihin lukeutuva koulutusjärjestelmä, ja on tärkeätä pitää se sellaisena ja avata ja tarjota niitä näköaloja ihan jokaiselle lapselle perhetaustasta riippumatta.

Yksi kysymys, mikä on yhteiskunnassa noussut esiin koulutuksen rinnalla, on harrastaminen eli se, että valitettavasti jokaisella lapsella ja nuorella ei ole mahdollisuutta edes yhteen mieluisaan harrastukseen. Siitä syystä se on myöskin hallituksen agendalla siten, että toimisimme niin, että voisimme yhteiskunnassa eri toimijoiden kesken asettaa tämmöisen tavoitteen harrastustakuusta, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastaa eivätkä kohonneet kustannukset nouse esteeksi sille. [Välihuutoja vasemmalta]

16.12 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset ministerille, että on ottanut tomerasti vietäväksi eteenpäin selvityksen. Kenellekään ei saa

syntyä tilannetta, jossa joudutaan keskeyttämään kulujen takia. Tässä on yksi näkökulma myös se, millä tavalla me pystymme alentamaan opiskelijoiden kustannuksia.

Mutta nostaisin ihan eri asian tästä koulutustakuusta — joka on erinomainen asia meillä ysiluokalta siirryttäessä toiselle asteelle — meillä on itse asiassa yksi ryhmä, joka tarvitsee myöskin koulutustakuun: lukion päättävät. Meillä nimittäin on syntynyt äärettömän suuri hakijasuma, ja se johtaa siihen, että meillä saattaa syrjäytyä lukion päättäneitä. Voisimmeko me Suomessa ottaa käyttöön koulutustakuun lukiosta lähteville?

16.13 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö on edennyt täältä eduskunnasta sinne toimeenpanovaiheeseen, niin hallitus on päättänyt puoliväliriihessä lukiouudistuksen käynnistämisestä. Tavoitteena on se, että lainsäädäntö uudesta lukiolaista voidaan antaa eduskunnalle ensi keväänä, ja siinä keskeisenä tavoitteena on paitsi yleissivistyksen turvaaminen ja vahvistaminen, laaja-alaiset yleissivistävät valmiudet, sen rinnalla myöskin sujuvat siirtymät korkea-asteelle. Tällä hetkellä valitettavasti on niin, että liian monella nuorella on tie tukossa korkea-asteopintoihin. Meillä keskimääräinen aloitusikä korkeakouluopinnoissa on siinä vaiheessa, kun monissa muissa maissa, käytännössä kaikissa muissa maissa, aletaan jo valmistua alemmasta korkeakoulututkinnosta. Meillä siirrytään myöhään jatko-opintoihin, ja se valitettavasti näyttäisi tutkijoiden mukaan jo vaikuttavan nuorten tulevaisuuden odotuksiin ja johtavan siihen, että ei edes uskalleta lähteä hakeutumaan niille omille unelma- ja toivealoille. Tähän tarvitsemme [Puhemies koputtaa] opiskelijavalintauudistuksen, joka toki tehdään yhdessä korkeakoulujen kanssa, koska se on autonomian piirissä.

16.14 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työurien pidentäminen on yksi keskeisimpiä yhteiskunnan haasteita erityisesti täältä nuorten päästä. Uskon, että sekä 16-vuotiaiden kohdalla että myös 19-vuotiaiden kohdalla tämän nivelvaiheen pitäisi sujua paremmin. Kuitenkin on todettava, että tämä hallitus jättää molempiin tarttumatta. Kauniita puheita on tälläkin kyselytunnilla riittänyt, mutta kumpaankaan ei konkreettisia lääkkeitä esitetä. Toisin on ollut ennen. Mutta valitettavaa on ollut se, että enemmistöä ei ole aikaisemminkaan löytynyt näille tärkeille nivelvaiheiden ongelmien korjaamisille.

Siksi haluaisinkin kysyä, opetusministeri, teiltä, kun olette perinteisesti vastustanut tätä oppioikeuden laajentamista toiselle asteelle: Oletteko valmis muuttamaan mielenne? Koska jo pääministeri Sipilä viittasi tähän, että tämä oppivelvollisuusasia pitää ottaa tarkasteluun. Kaikki keskeiset talouspoliittiset asiantuntijat ovat kääntymässä siihen, että työuria pitää pidentää nuorten päästä ja toinen aste pitäisi muuttaa maksuttomaksi. Oletteko samaa mieltä näiden talousasiantuntijoiden kanssa?

16.15 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeitä näkökulmia — mutta, edustaja Kiuru, teidän opetusministeriaikananne jäi se ammatillisen koulutuksen uudistus tekemättä, joka olisi voinut vaikuttaa myönteisesti näihin keskeyttämisen [Välihuutoja ympäri salia] vähentämistavoitteisiin, ja ne uudistukset jäivät ikään kuin kokonaan pöydälle ja tekemättä.

Nyt ammatillisen koulutuksen reformi on kuitenkin hyväksytty, ja sillä pystytään juuri näihin kiperiin kohtiin tarttumaan. Se ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentä-

minen ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen ovat sen reformin keskeisissä tavoitteissa.

Toinen näkökulma tähän kysymykseen on jo se mainittu varhainen puuttuminen. Eli mikäli haluamme näitä karmeita syrjäytymislukuja pienentää, niin sitä katsetta pitää kääntää jo ennaltaehkäisevästi sinne varhaiseen puuttumiseen, varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseen — se on vahvasti tutkijoilta tullut viesti — ja sen lisäksi myös perheille kohdennettavaan tukeen, jotta jokainen lapsi ja nuori saisi mahdollisimman hyvän kasvualustan.

16.16 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta todeta, että viime hallituskaudella todella jäi ammatillisen koulutuksen uudistus tekemättä siksi, että eduskunta päätyi... seitsemän puoluetta kahdeksasta kannatti sitä, että aloituspaikkoja ammatillisesta koulutuksesta ei tulisi leikata, ja tämä hallitus toimii nyt tasan päinvastoin.

Se, mikä on häpeällistä, on, että viime hallituskaudella todella kaatui oppivelvollisuuden, oppioikeuden pidentämishanke. Sitä ajattelin, että se olisi kannattanut tehdä sen takia, että nuoret olisivat olleet 10 vuotta pidempään töissä, kun peruskoulun jälkeen olisi käyty myös toinen aste. Mutta valitettavasti tähän toisen asteen muuttamiseen maksuttomaksi ei opetusministerin silloinen kokoomuspuolue lähtenyt. Mitä mieltä olette nyt siitä asiasta?

16.17 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän ei oikeastaan tarvitse sen pidemmin vastata kuin toteamalla, että edustaja Kiuru juuri hyvin kuvasi itse sen, että edellisellä kaudella jäivät uudistukset toteuttamatta. [Välihuutoja vasemmalta] Tällä hallituskaudella on toteutettu ammatillisen koulutuksen reformi, joka on suurin koulutusuudistus kahteen vuosikymmeneen, ja vielä alleviivaan sitä, että siinä tärkein näkökulma on se, että mahdollisimman moni, tulevaisuudessa koko ikäluokka, suorittaisi vähintään sen toisen asteen tutkinnon.

Lisäksi kannatan vahvasti sitä, että panostamme varhaiskasvatuksen kehittämiseen, ja siihen hallituksella on myös konkreettisia toimia: osallistumisasteen nostaminen, varhaiskasvatusmaksujen tuntuva alentaminen pieni- ja keskituloisia painottaen, jotta saamme lapsia varhaiskasvatuksen piiriin ja jotta perheiden taloustilanne asteen verran helpottuisi. Eli ensi vuoden alusta yhteensä 70 miljoonalla alennetaan varhaiskasvatusmaksuja, mikä auttaa sinne perheiden talouteen ja sitä kautta [Puhemies koputtaa] myöskin sitten pystytään varmasti tätä ensin esitettyä ongelmaa pieniltä osin korjaamaan.

16.18 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministeri esitti mielestäni aika kovan väitteen sanoessaan, että koulutustakuu Suomessa toimii, ja olisin kiinnostunut kysymään: milloin olette tätä viimeksi selvittänyt ja aiotteko selvittää? Nimittäin nyt on niin, että hallituksen toimeenpanemat erilaiset koulutusleikkaukset tosiasiassa lisäävät pudokkaiden määrää — toisen asteen leikkaukset, mojovat opintotukileikkaukset. Niiden lisäksi lukiolaisten toimeentulotuen saamisen ehtoja on kiristetty, ja tutkimusten mukaan joka neljäs ammattikoululainen keskeyttää opintonsa sen vuoksi, että rahat eivät riitä. Raportoidaan myös siitä, että tukea tarvitsevat opiskelijat eivät saa terapiaa, moni keskeyttää opintonsa erilaisista sosiaalisista tai terveydellisistä syistä, ja niin edelleen. Eli mihin perustuu väitteenne siitä, että koulutustakuu Suomessa toi-

mii, ja aiotteko selvittää myös sitä, miten nämä ammattikoululeikkaukset edelleen [Puhemies koputtaa] pahentavat tätä koulutustakuun toimimattomuutta Suomessa?

16.19 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetushallitus kerää tilastoa siitä, miten koulutustakuu toimii, ja muutaman viikon takainen on se tieto, että viime keväänä peruskoulun päättäneistä yli 97 prosenttia olisi saanut opiskelupaikan toiselta asteelta — ja se on hyvä viesti. Se kertoo siitä, että vuosia tehty työ sen puolesta, että nuoret pääsisivät siirtymään toisen asteen opintoihin peruskoulusta, toteutuisi. Se on ehdottomasti tavoite, ja emme voi ponnisteluja lopettaa ennen kuin se on kaikille mahdollista, ja töitä pitää tänäkin vuonna vielä jatkaa sen osalta.

Sitten on aivan varmasti näinkin, että aivan kaikki koko ikäluokasta eivät pysty opiskelemaan tavoitteellisesti ammatillisessa koulutuksessa, ja silloin tarvitaan sosiaali- ja terveyspalveluja tueksi. Siihen liittyen — tietysti vastuuministerit tässä rinnalla voivat täydentää — tarvitaan niitä mielenterveyspalveluja, tarvitaan toimivaa opiskelijahuoltoa, tarvitaan [Puhemies koputtaa] turvallisia aikuisia sinne oppilaitosten arkeen turvaamaan sitä tietä ja koulutusta. Tähän myöskin tämä ammatillisen koulutuksen reformin henkilökohtaistaminen eli se tuen tarpeen nykyistä parempi määrittely jo siinä opiskelun [Puhemies koputtaa] alussa toimii varmasti yhtenä lääkkeenä.

16.21 **Tiina Elovaara si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen, että keskustelemme nuorista ja heidän hyvinvoinnistaan. Ministeri nosti tässä esiin muun muassa nuorten turvallisuudenkokemuksen. Puhuimme ennaltaehkäisystä, pudokkuudesta, syrjäytymisestä.

Eräs keskeinen tekijä syrjäytymisen ehkäisyssä ja tulevaisuuden rakentamisessa on nimenomaan turvallinen koulutie ja turvallinen oppimisympäristö. Saamme valitettavan usein lukea koulukiusaamisesta ja siihen liittyvistä vakavista ongelmista. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: mitä toimia koulukiusaamisen ehkäisemiseksi hallitus on tehnyt? Ja tiedustelisin: miten ministeri suhtautuu sinisten esittämään ehdotukseen puuttumisvelvoitteesta, joka voitaisiin kouluille antaa, jotta noin kahden kuukauden kuluessa kiusaamistilanne saataisiin päättymään?

16.22 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin tärkeä näkökulma myöskin tähän kysymykseen, sillä varmasti yksi tekijä myös koulutuksen keskeyttämisen taustalla on se, jos ei siellä koulussa ole hyvä olla. Jokaisella aikuisella, olipa sitten koulun aikuinen tai kuka tahansa meistä, on velvollisuus puuttua, jos törmää kiusaamistilanteisiin. Se on aivan ehdoton aikuisen velvollisuus lasta ja nuorta kohtaan puuttua kaikenlaiseen kiusaamiseen, rasismiin, kaikenlaiseen syrjintään ja myöskin yksinäisyyteen.

Tutkijat, ammattilaiset, koulun aikuiset joka päivä tekevät erinomaista työtä siinä, että yritetään tunnistaa erilaisia toimivia, tehokkaita malleja puuttua kiusaamiseen. Siinäkin asiassa meillä ammattilaiset tällä hetkellä tekevät työtä työryhmässä, joka jättää raporttinsa tämän vuoden lopussa. Yksi näkökulma, mikä nousee sieltä vahvasti, on tietysti nämä uudet kiusaamisen muodot sosiaalisessa mediassa, netissä. Niillä on vähän erilaiset mekanismit, ja niihin täytyy löytyä oikeita puuttumisen kanavia. Sitten yksi näkökulma on jälleen [Puhemies koputtaa] se varhainen puuttuminen, että jo siellä päiväkodeissa varhais-

kasvatuksessa opittaisiin tunnistamaan niitä varhaisia kiusaamisen ja kiusatuksi tulemisen merkkejä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys EU-integraation syventämisestä (Ville Tavio ps)
Suullinen kysymys SKT 113/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Tavio.

Keskustelu

16.23 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! EU-komission puheenjohtaja Juncker piti eilen puheen EU:n tulevaisuudesta. Puheessa kerrottiin, että komissio haluaa EU:lle puolustusunionin ja talousministerin sekä Schengen-alueen voimakasta laajentamista Bulgariaan ja Romaniaan. Lisäksi puheessa haluttiin EU:lle yksi superjohtaja. Kaikki tämä merkitsee EU:n liittovaltiokehityksen selvää etenemistä ja Suomen itsemääräämisoikeuden vähenemistä entisestään. Te, pääministeri Sipilä, kehuitte puhetta hyväksi.

Voimassa olevan hallitusohjelman mukaan Suomi tavoittelee vähemmän EU:n sääntelyä. Hallitusohjelman mukaan EU:n integraation ei ole tarpeen syventyä kaikilla politiikan aloilla. Miksette te noudata hallitusohjelmaa? Kysyn pääministeriltä: mitkä tarkalleen ovat ne politiikan alat, joilla ette ole syventänyt EU-integraatiota?

16.24 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Junckerin puheessa oli paljon hyvää: ensinnäkin se, että hän nosti vapaakaupan, joka on Suomelle äärimmäisen tärkeä, sisämarkkinoiden kysymykset, erityisesti digitaalisen sisämarkkinan kysymykset. Käsittääkseni olemme tässä salissa aika lailla yksimielisiä myöskin puolustusyhteistyön syventämisestä. [Paavo Arhinmäki: Ei olla!] — Selvä. [Naurua] Siitä ehditään vielä keskustella. — Ainakin hallitus on siitä hyvin yksimielinen, että sillä tiellä kannattaa mennä eteenpäin. Tässä puheessa oli paljon hyviä, eteenpäin vieviä elementtejä, myöskin se, että on vähemmän sääntelyä ja EU keskittyy isompiin asioihin, on pieni pienissä ja suuri suurissa asioissa, juuri niin kuin olemme ajaneet.

Se, missä en ole samaa mieltä, on se, että meidän kannattaa olla kyllä aika varovainen tuossa Emussa eteenpäin menemisessä, että siellä yhteisvastuun kasvattamisen taakse ei saa kätkeä niitä uudistuksia, jotka jokaisen jäsenmaan täytyy sinnikkäästi tehdä, niin kuin Suomessa on nyt tehty.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan V-painiketta painamalla ja nousemalla seisomaan.

16.26 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n johto tahtoo aina vain lisää valtaa Brysseliin. Tämä kävi jälleen eilen ilmi tuossa EU-komission puheenjohtajan puheessa. Kun asiat päätetään Pariisissa ja Berliinissä, niin ei siellä paljoa Suomen etu paina. Suomessa puolueet eivät ole ajaneet liittovaltiokehitystä avoimesti, vaan se on

toteutettu pitkälti kansalta pimennossa ja vastoin Suomen kansan tahtoa. Nyt Suomi 100 -juhlavuonnakin hallitus jatkaa Suomen kansallisen itsemääräämisoikeuden luovutusta pois pala palalta. Suomen kansa ei sitoutunut tähän, kun EU-jäsenyydestä äänestettiin. Kysyn pääministeriltä: milloin Suomen kansa on antanut hallituksen mielestä suostumuksensa siihen, että Suomi viedään osaksi EU:n liittovaltiota?

16.27 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei koskaan, emmekä myöskään tule viemään. Se vaatisi perussopimusten muuttamista, ja Juncker puheessaan myöskin sanoi, että perussopimusta ei tulla muuttamaan, mennään nykyisen perussopimuksen puitteissa eteenpäin.

Mutta otan yhden esimerkin tiivistyvän yhteistyön tarpeellisuudesta. Se on tämä terrorismin torjunta. Siellä ollaan saatu paljon aikaan yhteisen tilannekuvan saamiseksi, kun ollaan tiivistetty yhteistyötä terrorismin torjunnassa, ja minä uskon, että juuri tällaisissa kysymyksissä me tarvitsemme enemmän EU:ta.

16.27 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är oerhört viktigt för Finland att vi sitter med vid de bord där besluten fattas. Också i EU är det viktigt att Finland är en aktiv aktör, en konstruktiv medlem som också vill föra frågor framåt.

Eli Suomen etu on se, että Suomi on aktiivinen myös EU-areenalla. Nyt oikeastaan haluaisin kysyä eurooppaministeri Terholta, mikä on eurooppaministerin näkemys tällä hetkellä: Kannattaako Suomen olla rakentava? Kannattaako Suomen olla mukana niissä pöydissä, joissa päätöksiä EU:n tulevaisuudesta tehdään, ja millä tavalla eurooppaministeri tällä hetkellä tekee töitä sen eteen, että se on myös se yleiskuva, joka syntyy Suomen toiminnasta EU:n piirissä?

16.28 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on tietenkin ajankohtainen ja tärkeä. Suomihan on ollut aktiivinen toimija Euroopassa ja on sitä tällä vaalikaudella ja hallituskaudella aivan erityisesti. Me vaikutamme kahdenvälisesti, me vaikutamme virkamiestasolla — ja tietenkin itse huippukokouksissa ja ministerikokouksissa — jatkuvasti. Suomi on siis aktiivinen toimija, ja me ajamme niitä hallitusohjelmaan asetettuja hyviä periaatteita, jotka ovat hyvin ennakoineet tämän eurovaalikauden tulevia kysymyksiä.

Olen itsekin taustastani europarlamentista saanut kannukseni politiikkaan ja tunnen hyvin tämän Junckerin ohjelman ja hänen ajattelunsa. Tässä hänen puheessaan oli paljon hyvää, ei varsinaisesti yllätyksiä. Siinä oli hyvää esimerkiksi siltä osin, että terrorismin vastustamiseen täytyy löytää yhteisiä konsteja, että esityksiä tulee komissiolta vähemmän kuin aikaisemmin. Esimerkiksi tämä terrorismi on hyvä esimerkki siitä, että tätä yhteistyötä kannattaa tehdä, kuitenkin nimenomaan pitäen päättäväisesti kiinni kansallisesta itsemääräämisoikeudesta ja tietenkin suomalaisten omista veroeuroista.

16.29 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattien mielestä EU:n jäsenmailla on oltava vastuu omasta kehityksestään. Muutoin ajaudumme helposti kasvaviin tulonsiirtoihin unionin sisällä. Useat muutosesitykset vaativat jäsenmaiden yksimielisyyttä, ja Suomi voi ne torpata, jos halua vain löytyy. Junckerin mielestä

EU myös toimisi paremmin, jos yhdistäisimme Euroopan neuvoston ja komission puheenjohtajan tehtävät ja yksi kapteeni johtaisi laivaa. Esitys superjohtajasta vähentäisi meidän mielestämme demokraattista kontrollia ja veisi unionia kohti liittovaltiomallia.

Kysyn: mitä mieltä hallitus on määräenemmistöpäätösten ja yhteisvastuullisuuden lisäämisestä sekä EU:n budjetin laajentamisesta? Nimittäin nämäkin sisältyvät niihin Junckerin esityksiin.

Toinen kysymys: tukeeko Suomen hallitus vallan keskittämistä EU:ssa yhdelle johtajalle ja suurille jäsenmaille Junckerin esitysten mukaisesti?

16.30 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyiset rakenteet ovat pienen maan etu. Näistä tulemme pitämään kiinni.

Toinen kysymys koski yhteisvastuuta. Meillä on selvästi hallitusohjelmaankin kirjattu se, että yhteisvastuuta ei tule lisätä, kun puhutaan taloudellisista kysymyksistä. Tässä meidän pitää olla erityisen tarkkana silloin, kun puhutaan euron ja Emun eteenpäinviemisestä. Siinä olemme olleet tässä pohjoisessa rintamassa, jonka mukaan meidän pitää saada ensin riskitasoa pudotettua selkeästi alaspäin ennen kuin voidaan esimerkiksi pankkiunionissa mennä eteenpäin.

Budjetin laajentamiseen olemme ottaneet selkeästi kantaa niin, että kun Iso-Britannia lähtee Euroopan unionista, niin emme sitten jaa sitä Isolta-Britannialta tulevaa maksuosuutta muiden kesken.

16.31 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Suomen kohtalo ja menestys ovat Euroopassa ja Euroopan unionissa. Meille on tärkeätä, että koko Eurooppa kehittyy keskinäisesti solidaarisena, eteenpäin katsovana, yhteistyöhön kykenevänä alueena. Tässä mielessä tervehdin ilolla pääministerin perusasennetta. Se on ihan oikea.

Sitten on eri asia, että tämä kehitys ei tarvitse emmekä me ole täällä kannattamassa mitään liittovaltiorakennetta, jossa siirrettäisiin päätöksenteko pois tältä salilta, johon kansalaiset valitsevat omat edustajansa. Näihin kantoihin mennään sitten konkreettisesti, kun nähdään, mitä hallitus tulee esittämään, kun tuohon joulukuun tärkeään huippukokoukseen ollaan menossa. Siellä on monenlaisia esityksiä muun muassa työntekijöiden suojeluun, työelämän normistoihin liittyen, uudesta viranomaisesta, joka voisi varmistaa, että meillä on yhteiset pelisäännöt, kun työntekijät liikkuvat Euroopan unionin alueella.

Kysyn pääministeriltä: milloin aiotte kertoa Suomen kansalle ja eduskunnalle sen, mitä hallitus esittää Suomen linjaksi näissä suurissa EU:n tulevaisuuskysymyksissä, jotka vuoden lopulla ovat ratkaistavina?

16.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että tänä syksynä tulee paljon isoja asioita pöytään. Tulevaisuuskeskustelun lopputuloksena esimerkiksi puolustusyhteistyössä tehdään ratkaisuja tämän syksyn aikana ja monia, monia isoja kysymyksiä meillä on pöydällä. Sen vuoksi olen tarjonnut eduskunnalle, että 8. päivä marraskuuta nyt jo sovitun mukaisesti pidämme täällä keskustelun pelkästään EU-asioista, EU:n tulevaisuudesta ja näistä isoista kysymyksistä, jolloin koko sali pääsee keskustelemaan pääministerin ilmoituksen muodossa näistä kysymyksistä. Ja jokaisessa asiassa, sitä mukaa kuin esityksiä tulee, Suomen kanta tietenkin muodostetaan perinteisesti suu-

ressa valiokunnassa. Sitä työtä arvostan suuresti, ja tuomme esityksiä sinne sitä mukaa kuin ehdotuksia tuolta EU:sta tulee.

16.34 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jo presidentti Koivisto aikoinaan totesi, että meidän pitää olla niissä pöydissä, joissa meitä koskevia päätöksiä tehdään. Eilinen äänestys LULUCF:stä oli voitto suomalaiselle metsälle, mutta se oli ennen kaikkea osoitus siitä, että me olemme onnistuneet tekemään vahvaa vaikutustyötä Euroopan unionissa. Eilinen Junckerin unionin tila -puhe voidaan tulkita vahvana kannanottona tiiviimmän unionin puolesta. Juuri siitä syystä meidän pitää ollakin erityisen valppaina ja olla valmiita aktiiviseen vaikuttamistyöhön.

Pääministeri tuossa mainitsi, että 8. marraskuuta pidetään keskustelu Eurooppa-politiikasta. Mutta toivon, herra pääministeri, että kun näitä asioita tulee, niin me voisimme ehkä useammistakin osa-alueista käydä keskustelua täällä isossa salissa, ettei se jäisi pelkästään sinne suureen valiokuntaan. Nimittäin meidän pitää olla vaikuttamassa kaikissa oikeissa pöydissä.

16.35 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tästä samaa mieltä ja olen aina valmis keskustelemaan mitä erilaisimmissa foorumeissa tärkeistä EU-kysymyksistä.

Minusta tämä Suomen vaikuttaminen EU-kysymyksiin on nyt hyvällä tolalla. Esimerkiksi tämä Rooman tulevaisuusjulistus on hyvin Suomen näköinen. Tästä keskusteltiin paljon suuressa valiokunnassa, ja uskon, että se vastaa hyvin suuren enemmistön, myöskin eduskunnan, kantoja.

Tämä LULUCF-välietappi, mikä eilen saavutettiin, on hyvä esimerkki siitä, että kovalla työllä saadaan Suomelle tärkeitä asioita käännettyä oikeaan suuntaan. Ministeri Tiilikainen on tavannut varmaan yli 50 kertaa kollegoitaan tässä, ja suuren valiokunnan jäsenet ja Suomen europarlamentaarikot ovat tehneet tässä hyvää työtä. Ja tämä on hyvä osoitus [Puhemies koputtaa] siitä, että yhteistyöllä saamme aikaan.

16.36 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin oli hyvä kuulla pääministeriltä tämä varmasti koko hallituksen myönteinen ja aktiivinen suhtautuminen Euroopan unionin kehittämiseen. Euroopan unionia tarvitaan, sen pitää olla liikkeessä. Tarvitsemme sitä kestävän talouden luomisessa, tarvitsemme sitä ilmastosopimuksen tukemisessa, ja myöskin tärkeässä asiassa, jonka te, pääministeri, sanoitte, protektionismin vastustamisessa. Tarvitsemme laajaa maailmankauppaa, joka on Suomen etu.

Tämän lisäksi tietysti puolustusyhteistyö on kehittymässä, ja itsekin suhtaudun optimistisesti siihen, että esimerkiksi tämä pysyvä rakenteellinen yhteistyö tuo uusia mahdollisuuksia Suomen puolustukseen.

Mutta olisin kysynyt teiltä, pääministeri, teidän näkemystänne Ison-Britannian brexit-prosessiin tällä hetkellä. Suomella on ollut ikään kuin luontaisia liittolaisia Pohjois-Euroopassa, meillä on ollut läheinen yhteistyö monissa asioissa Ison-Britannian kanssa: protektionismin vastustamisessa, monissa ympäristö- ja kehityskysymyksissä ja näin poispäin. Menetämmekö jotakin Ison-Britannian lähtiessä, ja miten korvaamme sen aukon, jonka Iso-Britannia Euroopan unioniin [Puhemies koputtaa] tässä mielessä poliittisesti jättää?

16.37 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä ja hyvä kysymys. Iso-Britannia jättää ison aukon moniin Suomelle tärkeisiin kysymyksiin, kuten esimerkiksi kauppapolitiikkaan ja sisämarkkinoiden kehittämiseen. Olen tästä keskustellut pohjoisten kollegoiden kanssa Ruotsi—Tanska—Hollanti—Saksa-akselilla. Esimerkiksi pidimme tästä yhteisen pääministerikokouksenkin, jossa yhdessä totesimme, että meidän täytyy nyt yhdessä täyttää sitä aukkoa, ottaa isompaa roolia näissä kysymyksissä, mitkä Isolta-Britannialta jäävät. Nämä kauppakysymykset on hyvä esimerkki näistä. Meillä on pientä ajattelun eroa siinä, esimerkiksi pohjoisen ja etelän välillä, minkälaisia protektionistisia työkaluja meidän tulisi käyttää.

16.38 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on todella paikallaan kiittää hallitusta tästä eilisestä LULUCF-päätöksestä. Se oli todella arvokas ja tärkeä ratkaisu, ei vielä koko voitto mutta tärkeä osavoitto kuitenkin, ja se antaa mahdollisuuden turvata suomalaista metsien käyttöä tästä eteenpäinkin. Työtä pitää aika lailla jatkaa vielä, mutta voi kyllä ministeri Tiilikaiselle taistelijan maljan jo luovuttaa tässä vaiheessa siitä työstä, mikä on tehty — ja pääministerille, maa- ja metsätalousministerille, koko hallitukselle ja niille mepeille myöskin, jotka asiassa työtä tekivät. Valitettavasti aivan kaikkia meppejä tästä ei voi kiittää mutta suurinta osaa nyt onneksi kuitenkin. Se oli tärkeä erävoitto ja osoitti nimenomaan sen, että jos ollaan aktiivisia, pitkäjänteisiä, niin Suomelle tärkeisiin asioihin voidaan vaikuttaa EU-tasolla eikä kaikki vain tule Brysselistä tänne Suomen suuntaan. Mutta se on vasta erävoitto kuitenkin, ja siinä on vielä työtä jäljellä.

Koska tämä on niin keskeinen kysymys Suomen kannalta, niin kysyn ministeri Tiilikaiselta: miten työ jatkuu tästä eteenpäin, ja mikä teidän arvionne on siitä, onko tämä maaliin vietävissä sillä tavalla kuin Suomen ja suomalaisten etu olisi?

16.39 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tuo europarlamentin eilinen päätös vastaa hyvin pitkälti sitä suomalaisten ajamaa kantaa, että metsiä on voitava aktiivisesti käyttää osana ilmastonmuutoksen vastaista työtä. On hienoa, että laaja enemmistö europarlamentin jäseniä hyvin eri puolilta Eurooppaa näkee tämän metsien keskeisen merkityksen ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä.

Suomella on pitkä kestävän käytön perinne, ja siihen kestävään käyttöön kuuluu myös se, että puuraaka-ainetta käytetään teollisuudessa tulevaisuudessa mitä moninaisimpiin uusiin tarkoituksiin. Se on osa meidän hyvinvointiamme, työtämme ja talouttamme, vastuullista sellaista.

Nyt seuraava askel on tietysti tuo, miten jäsenmaitten kesken löytyy yhteinen sävel metsien roolista ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä, ja toivottavasti jo lokakuussa meillä on mahdollisimman laajaa jäsenmaitten joukkoa [Puhemies koputtaa] tyydyttävä ratkaisu. Toivottavasti se on myös Suomea tyydyttävä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä lisäkysymys, edustaja Huhtasaari.

16.40 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n liittovaltio tulee joka tapauksessa. Vaikka Suomi ei sitä halua, niin se tulee. Se ei synny yhdessä yös-

sä, se etenee askel kerrallaan, ja EU romuttaa kansallisvaltioiden valtiollisen itsenäisyyden.

Kun tässä salissa olen ymmärtänyt, että mikään puolue ei sitä halua, niin milloin hallitus aikoo hypätä siitä EU:n liittovaltiokelkasta Norjan ja Sveitsin mukaan? Nehän eivät kuulu EU:hun mutta ovat EU:n sisämarkkinoilla. Koska Suomi aikoo hypätä tästä EU:sta pois, koska joka tapauksessa EU:n liittovaltio on asia, mikä tulee tapahtumaan? EU:sta tulee yksi valtio, ja sinne tulee se yksi superjohtaja. Tämä on ihan selvä integraatio, joka joka alueella on nähtävissä, ja rahaliitossakaan meillä ei ole muuta kuin hävittävää.

16.41 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei tule tuomaan sellaista esitystä pöytään, jossa Suomi eroaisi EU:sta. En näe siinä mitään järkeä. En aio kyllä istua missään sellaisessa positiossa, jossa tuollaista päätöstä olisimme joskus tekemässä. Se olisi Suomen kansallisten etujen vastainen päätös.

16.42 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaiset hyvin laajasti ymmärtävät Euroopan unionin merkityksen. Sillä on valtava merkitys myös niissä suurissa kansainvälisissä kysymyksissä, joita joudumme ratkomaan, oli sitten kysymys ilmastonmuutoksesta tai esimerkiksi meidän turvallisuuteen liittyvistä asioista.

Edustaja Virolainen suuren valiokunnan puheenjohtajana otti aivan oikean asian esille, eli kuinka voimme varmistaa sen, että parlamentaarisesti käsitellään nyt nämä edessä olevat suuret asiat, jotka Euroopan unionissa ovat päätettävänä. Pidän tärkeänä sitä, että pääministeri toi esille, että ne tuotaisiin ilmoituksen muodossa, mutta kysyisin vielä, olisiko mahdollista, että ne tuotaisiin tiedonannon muodossa, jolloin myös me johtamassani sosiaali- ja terveysvaliokunnassa voisimme käsitellä sosiaalisen ulottuvuuden asioita ja niin edespäin, jotka koskettavat kansalaisia suuresti, ja näin voisimme laajentaa sitä parlamentaarista käsittelyä tulossa olevien asioiden osalta. Olisiko tämä mahdollista?

16.43 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan kanssa olemme sopineet pääministerin ilmoituksesta. Voin harkita myöskin toisenlaisia tapoja, mutta ilmoituksesta nyt on sovittu. Se on myöskin vähän aikataulukysymys sitten, miten näitä keretään ja pystytään käsittelemään.

Tämä suomalainen EU-kysymyksien parlamentaarinen käsittely on kyllä hyvä ja erittäin toimiva. Olen sitä markkinoinut myöskin kollegoille, joilla näyttää olevan vähän kysymyksiä aina siitä, onko valtuutusta olemassa ja onko se maan kanta selvä, ja jotkut käyvät jopa kesken kokouksen sitten pitämässä kokousta, kun haetaan kansallista kantaa. Meillä on se selkeä käytäntö, että suuri valiokunta on päävastuullisena Suomen kannan muodostumisessa, ja pidän tätä erittäin hyvänä. Tulen kyllä huolehtimaan siitä, että suuri valiokunta saa kaiken mahdollisen informaation nyt, kun näitä tärkeitä kysymyksiä käydään — plus tässä koko salissa käydään sitten marraskuussa keskustelua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Terrafamen uudesta ympäristöluvasta (Hanna Halmeenpää vihr)
Suullinen kysymys SKT 114/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Halmeenpää.

Keskustelu

16.44 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Kaivosyhtiö Terrafame on jättänyt uuden lupahakemuksen Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ja haluaa lisätä sulfaattipäästöjänsä sekä korottaa tuotantomääriään. Viime viikolla Helsingin yliopisto julkisti tutkimuksen, josta ilmenee, että Talvivaaran kaivoksen päästöt ovat muuttaneet lähialuejärvet kemiallisesti kerrostuneiksi suola-altaiksi, joiden pohja on hapeton ja lähes eloton. Nyt Terrafame esittää, että purkuputki Nuasjärveen pidetään nykyisessä paikassaan ja että sulfaattipäästöjen vuosikiintiötä nostettaisiin 5 000 tonnia Nuasjärveen ja 2 700 tonnia vanhoille purkureiteille. Ympäristömuutoksen professori Atte Korhola on arvioinut myös Nuasjärven tilan todennäköisesti romahtavan jo nykyisillä sulfaattipäästöillä, jos sama jatkuu. Kysyn ministeri Tiilikaiselta: onko valtion etu myöntää Terrafamen kaivokselle uusi ympäristölupa nykyistä suurempien päästöjen sallimiseksi, ja ovatko kaivoksen vakuudet oikealla tasolla toiminnan ympäristö- ja taloudelliset riskit huomioiden?

16.45 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että Suomessa sivistysvaltiona on riippumaton ympäristölupaviranomainen. Tuo ympäristölupaviranomainen tulee käsittelemään tulevien ympäristöhakemusten sisällön ja asettamaan ehtoja, myöntämään luvan tai kieltämään. Poliitikkoina me emme puutu, emme kiellä emmekä käske vaan annamme ympäristölupaviranomaisen tehdä itsenäistä työtä ja arvioida tulevia hankkeita olemassa olevan lainsäädännön pohjalta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt on mahdollisuus tehdä lisäkysymyksiä tähän aiheeseen.

16.46 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kainuun elykeskus määräsi vuonna 2015 Talvivaaran ennallistamaan kaksi yhtiön pilaamaa järveä mutta sanoo nyt, että Talvivaaran seuraajaa Terrafamea ei voi pitää korvausvelvollisena. Ympäristövahingoista on seurannut huomattavia haittoja myös kymmenille lähijärvien kiinteistönomistajille. Vahingonkorvausvaatimusten summat vaihtelevat muutamasta kymmenestätuhannesta eurosta satoihintuhansiin. Epäselvää on, kuka nämä viulut lopulta maksaa. Lähtökohtana on kai se, että ympäristövahingot ovat konkurssitilanteessakin ensisijaisesti vahingon aiheuttajan korvattavia. Kysyn ministeriltä: Aikooko hallitus kustantaa pilaantuneiden lähijärvien puhdistuksenkin Terrafameen jo pumpatun yli 200 miljoonan veroeuron lisäksi ja varautua vielä kustantamaan myös Nuasjärven puhdistamisen, mikäli Terrafame ei itse ole siihen vapaaehtoisesti halukas ja kyvykäs? Maksammeko tasapuolisuuden nimissä veronmaksajien pussista myös maanomistajille aiheutuneet haitat?

16.47 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuo päästöt ja tämä lähijärvien tilanne, joista puhuttiin tässä raportissa, ovat aiheutuneet vuonna 2012—2013. Eli puhuttiin vanhoista laskuista, joita näihin järviin oli tullut, jotka olivat Talvivaaran aikaisia. Nyt pitää koko ajan huomata: Terrafamen aikana näitä ei ole tullut. Päinvastoin näiden järvien tilanteessa on nähtävissä jo parantumista, joten se on syytä huomata.

Lupien osalta tilanne menee, kuten ministeri Tiilikainen sanoi, eli lupaviranomainen määrittelee jatkon.

Vakuuksista kysyttiin. Vakuudet tarkistetaan sen mukaan kuin niitä tarvitaan. Lisäpäästöjä tarvitaan siihen, että tällä hetkellä louhintamäärät ovat ennätyksellisen suuria, ja myös siitä saatava hinta on niin hyvä, että Terrafame on tällä hetkellä jopa erittäin hyvässä taloudellisessa tilanteessa.

Juridisesti tämä korvausmenettely on vielä Talvivaaraa koskeva, [Puhemies koputtaa] ja siihen juridiseen puoleen ei tietenkään Terrafamen puolella ole sitten osuutta.

16.48 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrafame tietysti puhuttaa ja kantaa paljon, sanotaanko, tätä mainetaakkaa Talvivaaran jäljiltä, ja pitää tietenkin erottaa, että ne ovat kaksi eri yhtiötä. Vuoden 2012 aikana tapahtuneilla vuodoilla ja lähijärven pilaantumisella ei ole tekemistä nykyisen toimijan kanssa, ja vastuuhan pitäisi kantaa sen, joka rikkomuksen ja vahingon tekee. Näinhän se on myös yksityiselämässä, yksityisten ihmisten osalta, vastuu pitäisi kantaa sen, joka vahingon tekee. On kuitenkin hyvä, että nyt kun tätä vastuunkantajaa ei löydy, valtio ottaa vastuun.

Haluaisin kyllä vielä ympäristöministeriltä kysyä, onko niin, että nykyinen Terrafame kantaa vastuun näistä ympäristöasioista ja nämä lähijärvet Nuasjärvi, Oulujärvi niillä alueilla, joissa me paikalliset asukkaat siellä asumme, ovat pysyneet kunnossa ja ovat käyttökelpoisia. Onko ollut hieman väärä näitten tutkimusten myötä tämä viesti, mitä nyt on tullut paikallisille?

16.49 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon kysymyksen alkuosaan liittyvät nuo vastuut silloin, jos pilaantumista on aiheutunut, ja valitettavasti monienkin suljettujen kaivosten kohdalla on käynyt niin, että korvaaviin toimiin varatut rahat eivät ole olleet riittäviä, vaan valtio on joutunut sitten lisäbudjettimenettelyn avulla sulkemiskustannuksiin osallistumaan. Tätä käsittelevä selvitystyö on itse asiassa ympäristöministeriössä käynnistetty: eli miten saamme vastaamaan paremmin toisiaan varautumisen ja mahdolliset vahingot.

Toinen kysymys liittyi sitten tähän Terrafamen nykyiseen toimintaan. Noita lupaehtoja, jotka lupaviranomainen aikoinaan asetti, pidettiin hyvinkin tiukkoina, mutta kun tuo Terrafamen nykyinen toiminta on hyvin käyntiin lähtenyt, käsittääkseni noitten lupaehtojen puitteissa on pystytty toimintaa pyörittämään, ja sikäli toiminta on nyt raiteillaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys hallituksen politiikan tulonjakovaikutuksista (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 115/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.50 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole selvittänyt omien päätöstensä tulonjakovaikutuksia, ja oppositio on joutunut tekemään tämänkin työn hallituksen puolesta. Vasemmistoliiton pyynnöstä eduskunnan tietopalvelu laski hallituksen päätösten tulonjakovaikutukset. Se oli karua luettavaa. Kaikkein pienituloisimmat ovat kärsineet eniten, heiltä on leikattu. Samaan aikaan suurituloiset ovat hyötyneet hallituksen politiikasta. Tämä ei sinänsä ole yllätys, tästä olemme puhuneet 2,5 vuotta. Mutta eilen tekin, pääministeri Sipilä, olitte lopulta huomannut sen — ilmeisesti tämän selvityksen perusteella — kun sanoitte, että täytyy myöntää, että hallituksen politiikka on iskenyt eniten pienituloisiin. Tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku. Nyt kun te, pääministeri Sipilä, olette tunnustanut tämän tosiasian — te leikkaatte eniten köyhiltä — miten te tulette muuttamaan hallituksen politiikkaa?

16.51 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin täällä edellisellä kyselytunnilla ja myöskin eilen A-studiossa sen, että se on selvä asia, kun on jouduttu tekemään kipeitä leikkauksia 4 miljardin edestä: silloin kun etuuksia leikataan, näitä etuuksia eivät saa hyvätuloiset.

Mitä tulee tähän teettämäänne laskelmaan, niin tämä vaatii hieman paneutumista ja perehtymistä sen laskelman perusteisiin, koska on ilmennyt, että tämä on staattinen laskelma eikä tässä ole otettu huomioon esimerkiksi sitä, että pitkäaikaistyöttömyys on merkittävästi parantunut. Myöskin sosiaalietuuksien hitaampi kasvu verrattuna ansiotuloihin käsitellään tässä niin kuin hallituksen päätöksenä. Mehän emme päätä palkankorotuksista. Se vaatii hieman paneutumista, että pystyn vastaamaan tämän teettämänne selvityksen perusteisiin, mutta se on selvä asia, minkä myönnän, että näistä 4 miljardin leikkauksista osa on kipeitä ja kohdistuu pienituloisiin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää lisäkysymyksiä painamalla V-painiketta.

16.53 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei tämä ole vain jotain, joka tapahtuu. Tämä on poliittisten päätösten seurausta. Edellinen hallitus jokaisen kehysriihen, jokaisen budjettiriihen yhteydessä laski tulonjakovaikutukset ja mietti päätöksiä sensuuntaisesti, miten ne vaikuttavat eri tulonsaajaryhmiin. Vaikka kuinka puhutte nyt siitä 4 miljardin sopeutuksesta, edellinen hallitus teki itse asiassa suuremmat sopeutukset, [Eduskunnasta: Niin! — Näin oli!] samaan aikaan köyhyys Suomessa väheni ja tuloerot kapenivat. [Välihuutoja] Kysymys on siis siitä, minkälaista politiikkaa tehdään. Te

olette tehneet valinnan, jossa leikkaatte kaikkein pienituloisimpien sosiaalietuuksia, mutta samaan aikaan laskette isotuloisten verotusta, vaikkapa apteekkarivähennyksellä.

Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, eikö nyt olisi aika kääntää politiikan suuntaa ja peruuttaa ensi töiksi ensi vuodelle suunnitellut indeksijäädytykset?

16.54 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki viittaa edellisen hallituksen päätöksiin. Leikkaukset tehtiin pääasiassa kunnilta, ja se on sieltä peruspalveluista ihan suoraan pois. [Paavo Arhinmäki: Ja veronkorotuksia!] Toinen, mikä suuresti lisäsi eriarvoisuutta edellisen hallituksen toimissa, oli 100 000 työttömän lisäys. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi merkittävästi. Nyt meidän pääpainomme koko tässä hallitustyöskentelyssä on ollut siinä, että me saamme työttömille töitä ja saamme talouden kasvamaan, pääsemme siihen taloussykliin, missä naapurimaamme ovat olleet jo pitkään. Meillä on menetetty vuosikymmen tässä mielessä, kun puhutaan suomalaisten työllisyydestä. Tämä pitkäaikaistyöttömyys on yksi yhteiskuntamme suurimpia ongelmia ja eriarvoistumisen suurimpia lähteitä. Nyt, onneksi, siinä on tapahtunut käänne. Nämä luvut ovat edelleenkin liian korkealla, mutta nyt mennään oikeaan suuntaan.

16.55 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Sipilä, sanoitte, että etuuksia on leikattava pienituloisilta, koska hehän niitä etuisuuksia saavat. Tiesittekö, että veronalaisista sosiaalietuuksista 10 prosenttia menee rikkaimmalle desiilille suomalaisista ja köyhin desiili suomalaisista saa vain 9,4 prosenttia veronalaisista sosiaalietuuksista. Se tarkoittaa sitä, että myös rikkaat saavat tässä maassa paljon sosiaalietuuksia ja että leikkauksia, jos niitä haluaa tehdä, olisi voinut kohdistaa myös toisin kuin niihin perusturvaetuuksiin, joita kaikkein köyhimmät saavat. Myös tämä oli valinta, ei suinkaan matemaattinen välttämättömyys. Oletteko tietoinen siitä, ketkä Suomessa saavat sosiaalietuuksia?

16.56 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, kuten edustaja Kontula toteaa, että sosiaaliturvajärjestelmä on moniulotteinen. Meillä on sellaisia universaaleja etuuksia, kuten vaikkapa lapsilisä tai äitiyspakkaus, jotka tuloista riippumatta kuuluvat kaikille kansalaisille. Esimerkiksi lapsilisä on tulontasaus ikään kuin perheellisten ja perheettömien kansalaisten välillä. En tiedä, onko tässä tulkittavissa, että vasemmistoliitto olisi halukas luopumaan lapsilisistä, nykyjärjestelmästä. Se on tietysti asia erikseen.

Totean myös, että tämän hallituksen budjettiriihessä tehdyissä ratkaisuissa kävimme kyllä hyvin tarkasti läpi niitä kipeimpien väestöryhmien taloudellisia kysymyksiä. Myönnän, että emme pystyneet vielä riittävän monella eurolla niihin satsaamaan vaikeiden talousaikojen jälkeen, vaikka käänne taloudessa vähitellen onneksi on tapahtunut, mutta pidän merkittävänä esimerkiksi linjaustamme yksinhuoltajan lapsilisäkorotuksesta ja varhaiskasvatuksen maksuttoman joukon kasvattamisesta sekä vaikkapa sitä, [Puhemies koputtaa] että pitkään vähimmäispäivärahat ovat olleet alemmalla tasolla ja nyt kykenemme niitä nostamaan.

16.57 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä tässä sanoi, että nyt on jouduttu tekemään päätöksiä, jotka lisäävät tuloeroja. Oppositiojohtaja Sipilä tässä salissa oli eri mieltä: hän lupasi ennen vaaleja, että kenenkään etuuksien ta-

soa ei leikata, ei senttiäkään. Nyt tasoa on leikattu, on eläkeläisiltä leikattu, opiskelijoilta neljännes opintotuesta pois, ja nämä leikkaukset indeksin muodossa tulevat jatkumaan vielä kaksi vuotta. Leikkaukset tulevat jatkumaan. Kasvua on, mutta nyt iso osa väestöstä on jäämässä tämän kasvun ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Vakava kysymys kuuluu: kuuluuko hallituksen mielestä kasvu kaikille? Ensimmäinen askel olisi arvioida hallituksen omien päätöksien vaikutukset eriarvoisuuteen. Te olette kolme vuotta kieltäytyneet sitä tekemään. Arvoisa pääministeri, ensimmäinen askel olisi se, että nyt te suostuisitte tekemään itse [Puhemies koputtaa] arvion siitä, miten päätöksenne vaikuttavat tuloeroihin. Voitteko muuttaa tässä linjaanne?

16.58 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että indeksejä on jäädytetty, ja tätä juuri tarkoitin silloin tässä salissa, ja myöskin se oli monien puolueiden, myöskin oman puolueeni, vaaliohjelmassa. Jos oikein muistan, se oli myöskin SDP:n vaaliohjelmassa. Indeksijäädyttäminen on yksi tapa... [Paavo Arhinmäki: Ette vain jäädyttäneet, te olette myös leikanneet!] — Se pitää paikkansa, että koska hallitusohjelmassa arvioitiin tietty inflaatiokehitys, niin teimme sen 0,85 prosentin leikkauksen. Se pitää paikkansa, se on tasoleikkaus, ja korvasimme sillä sen indeksin leikkauksen, mikä jäi arvioitua pienemmäksi. Se on totta.

Mutta hyvinvointiyhteiskunnan perusteet on nyt pelastettu, kun tämä syöksykierre on saatu oikaistua. Jos me olisimme jatkaneet tätä samaa syöksykierrettä, niin kyllä olisi kohta kaikilla meillä multaa suussa, emmekä pystyisi pelastamaan hyvinvointiyhteiskuntaa. Se on myöskin näitten palveluiden ja etuuksien kannalta [Puhemies koputtaa] aivan välttämätöntä, että meidän taloutemme on kunnossa, ja nyt se on tehty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys asuntopolitiikasta (Martti Mölsä si)

Suullinen kysymys SKT 116/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä yhden kysymyksen — edustaja Mölsä.

Keskustelu

17.00 **Martti Mölsä si:** Arvoisa puhemies! Me siniset olemme huolissamme Suomen asuntopolitiikan tilasta. Pääkaupunkiseudun asunto-ongelmat vaarantavat koko Suomen kasvua ja kilpailukykyä, todetaan tiistaina julkaistussa tarkastusvaliokunnan tilaamassa tutkimuksessa, joka käsittelee asuntopolitiikan kehittämiskohteita. Selvityksen mukaan keskeistä on kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma, joka näkyy pääkaupunkiseudun asuntojen hintojen ja vuokrien huomattavana nousuna ja vastaavasti tyhjinä asuntoina ongelmana syrjäseuduilla. Enenevässä määrin ihmisten nettotuloista iso osa menee jo pelkästään asumiseen. Tämän jälkeen arjen pyörittäminen voi olla hankalaa varsinkin lapsiperheissä. Selvityksen mukaan ainoa keino hillitä hintojen ja vuokrien nousua pääkaupunkiseudulla on asuntotarjonnan lisääminen.

Ministeri Tiilikainen, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä taikka on ryhtynyt hillitäkseen asumiskustannuksia, ja millä tavoin edellä mainittu kohtaanto-ongelma ratkaistaan?

17.01 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kärkihankkeita, joita on toteutettu, on asuntorakentamisen lisääminen juuri niille alueille, missä pula on suurin ja hinnat karkaavat. Tässä on onnistuttu hyvin. Siinä missä viime vaalikaudella asuntotuotanto aleni vuosi vuodelta, tällä vaalikaudella se on noussut noin 50 prosenttia asuntoaloituksissa edellisen hallituksen saannoksiin verrattuna. Mikä ilahduttavaa, myös tuo valtion tukema kohtuuhintainen asuntotuotanto on saatu korkeammalle tasolle kuin aiemmin. Nyt rakentamisessa edetään tuotantoluvuissa korkeammalla kuin koskaan 20 vuoteen, joten volyymi on saatu liikkeelle. Edelleen täytyy kuitenkin jatkaa sitä, että erityisesti edullisia asuntoja olisi tarjolla. Siksi uudistamme tuota pitkää korkotukimallia, jossa tähdätään edullisiin vuokra-asuntoihin. Lyhyt korkotukimalli vetää hyvin, asumisoikeusasuntolainsäädäntöä uudistetaan. Paljon on tekeillä, ja asia tulee ratkeamaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 6/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 6/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu alkaa. Ensimmäisenä valiokunnan puheenjohtaja Haataisen esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.03 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta. Tämä laki tulee olemaan määräaikainen.

Tässä käytännössä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki, jolla eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskorkoa alennetaan väliaikaisesti. Perusteluna tässä on pidetty sitä, että maatilojen maksuvalmius on viime vuosina heikentynyt erityisen voimakkaasti erityisesti Venäjän asettaman elintarvikkeiden tuontikiellon sekä myös Euroopan unionissa vuoden 2015 maaliskuussa tapahtuneen maitokiintiöistä luopumisen johdosta.

Kuulimme asiantuntijat, ja tämä mietintö on yksimielinen, joten valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana tämän hallituksen esityksen numero 79.

17.04 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta. Pidän esitystä erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena, koska lain tarkoituksena on helpottaa maatalouden toimintaympäristön muutoksista aiheutuneita väliaikaisia maksuvaikeuksia maatiloilla. Näitä muutoksia ja maksuhäiriöitä on koko Suomen alueella.

Maatalousyrittäjien ahdinkoon ovat johtaneet useat tekijät, jotka eivät ole olleet yrittäjien omassa hallinnassa. Maatilojen maksuvalmius on heikentynyt oleellisesti. Esimerkiksi maidon tuottajahinta on laskenut parissa vuodessa ennätysalhaalle ja yhä useampi tilallinen joutuu lopettamaan alan syvenevän kriisin vuoksi. Tämä johtuu edelleen osaltaan Venäjän elokuussa 2014 asettamasta elintarvikkeiden tuontikiellosta ja osaltaan Euroopan unionissa vuoden 2015 maaliskuussa tapahtuneesta maitokiintiöistä luopumisesta. Esimerkiksi Joensuussa sijaitseva Valion tehdas jalostaa vuosittain noin 190 miljoonaa litraa maitoa. Joensuussa jalostetaan joka päivä noin tuhannen tilan maidot, ja näistä tiloista puolet sijaitsee Pohjois-Karjalassa. Valion Joensuun-tehtaan työllistävä vaikutus alueella on siten huomattava. Venäjän-vientikielto vaikuttaa erityisesti rajan pinnassa oleviin tuottajiin, myllyihin ja meijereihin.

Tälläkin hetkellä maatalousyrittäjät ovat täysin suurliikkeiden ja hallituksen päätöksien varassa. Heidän neuvotteluasemansa on aivan olematon. Viljelijöiden saama osuus kotimaisen ruuan hinnasta on elintarvikeketjun pienin, vaikka työmäärä on suurin. Tiedän itsekin maatiloja, joissa laskuja ei enää avata, mieli on alamaissa, keinoja selviytyä lainoista ja muista maksuista ei enää ole ollut. Laskujen kasautuessa ja tulojen vähetessä elämää kannattelevat voimat jossain vaiheessa yksinkertaisesti loppuvat. Näistä ikävistä tapauksista on uutisoitu säännöllisesti lehdissä. Mielestäni ihmisten, joilla on henkisesti vaikeaa laskujen kanssa, tulisi hakea apua mieluummin terveyskeskuksesta kuin rauta- tai viinakaupasta. Maatalousyrittäjillä on lisääntyvästi vaikeuksia selviytyä normaalin toiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista tai velkojen lyhennyksistä, eikä tämä sateinen kesä ainakaan edesauta asiaa millään tavoin.

Tämä hallituksen esitys antaa osaltaan uutta uskoa maatalouteen. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä. On oltava myös muita keinoja jaksamisen helpottamiseksi. On olemassa tietenkin monenlaista terapiaa, mutta sekään ei kuitenkaan vapauta veloista eikä arjen pyörittämisen ongelmista. Tarvitaan maatalousongelmien ymmärtämistä sekä siihen monipuolista keinovalikoimaa. Yhtenä keinona mainitsen tuetut lomat esimerkiksi Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n kautta, joka on STEAn tuella toimiva järjestö. Tuettua lomaa voivat hakea eri-ikäiset Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt, joilla ei ole muuten mahdollisuutta lomailuun, ja mielestäni maatalouden harjoittajat ovat juuri tällainen ryhmä — samantapaisia tuettuja lomia löytyy myös muualta, kun vain osaa nettiä käyttää. Tämä ja vastaavat lomat olisivat yksi keino jaksaa vaativassa ammatissa edelleen.

Joka tapauksessa tämä hallituksen esitys viivästyskoron alentamisesta on tarkoituksenmukainen. Esityksellä turvataan muun muassa sairaus- ja vanhempainpäivärahojen ja tulevien eläkkeiden tasoa sekä ehkäistään ulosottovelan syntymistä.

17.09 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta, ja tämän lakiesityksen on tarkoitus olla voimassa vuoteen 2018. Kun on itse maalta kotoisin ja maatalossa lapsuuttaan viettänyt, niin pystyy eläytymään jo siihen sielunmaailmaan, mitä maaseudulla ja maatalossa tapahtuu. Maatalouden toimintaympäristön muutokset ja siitä syystä seuranneet maksuvaikeudet ovat arkipäivää hyvin monelle maanviljelijälle. Säätilassa tapahtuneiden ääri-ilmiöiden kuten myös Venäjän elokuussa 2014 asettaman elintarvikkeiden tuontikiellon ja maitokiintiöistä luopumisen johdosta tilanteet ovat olleet hyvin vaikeita. On surullista kuulla, että siellä perheissä mietitään, uskaltaako avata sitä laskua ja millä tavalla siihen reagoisi. Meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta me voimme tukea suomalaista maanviljelijää ja maataloutta ja auttaa näitä ihmisiä myös selviämään sitten siitä arjesta, mikä edessäpäin odottaa.

Tämä ehdotettu viivästyskoron alentaminen on tarkoituksenmukainen, ja yksimielisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tämän hyväksyimme. Paitsi että näin hyvä lakiesitys tässä on meillä, niin tämän lain toteutumista ja sen vaikutuksia on kyllä seurattava tulevina vuosina ja sitten jossakin vaiheessa myös pohdittava sitä, olivatko nämä toimet riittäviä ja pitäisikö tätä lakiesitystä kenties jatkaa myös eteenpäin, millainen on se tilanne ja näkymä sitten 2018.

Tämä lakiesitys on hyvä, ja tätä kyllä kannatamme ja näemme, että se on erittäin hyvä maaseudulle ja maanviljelijöille.

17.11 **Anne Louhelainen si:** Arvoisa puhemies! Maatalouden toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, jotka ovat aiheuttaneet kannattavuusongelmia ja oleellisesti heikentäneet maatalousyrittäjien toimeentulomahdollisuuksia heistä riippumattomista syistä. Tuottajahinnat ja tuotannon kannattavuus ovat laskeneet voimakkaasti jo vuosia. Viime vuosien vaikea taloudellinen tilanne on lisännyt Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien eläke-, ryhmähenki- ja tapaturmavakuutusten maksuaikapyyntöjä huolestuttavan paljon. Maksuaikojen pidentäminen on kuitenkin vähentänyt luottotappioihin kirjattavia maksuja. Alentamalla viivästyskorkoa pystytään konkreettisesti helpottamaan niiden maksuvaikeuksissa olevien maatalousyrittäjien tilannetta, joiden kassavarat eivät riitä vakuutusmaksujen maksamiseen eräpäivään mennessä. Tällä toimella pyritään ennalta ehkäisemään ulosoton velkakierrettä tai sen lisääntymistä sekä köyhyyttä ja inhimillistä hätää.

Arvoisa puhemies! Samalla turvataan maatalousyrittäjien sitoutuminen eläkejärjestelmään oikealla tasolla. MYEL-vakuutuksen työtulojen säilyttäminen mahdollisimman vakaana pitkällä aikavälillä on kannatettavaa niin maatalousyrittäjien kuin julkisenkin talouden näkökulmasta. Näin vältetään se tilanne, että yrittäjä yrittäisi pienentää työtulon suuruutta silloin, jos vakuutusmaksuja ei pystytä todellisilla työtulotiedoilla maksamaan. On muistettava, että reaalityötulosta maksettava vakuutusmaksu vaikuttaa myös aikanaan saatavan eläkkeen määrään.

Arvoisa puhemies! Sininen ryhmä pitää hallituksen esittämää määräaikaista työeläkevakuutuksen ja ryhmähenkivakuutuksien viivästyskoron alentamista kannatettavana. Markkinatilanteen jatkuessa haastavana meidän on tuettava suomalaista ruuantuotantoa ja ruuan tuottajia. Suomalainen elintarviketuotanto, ruokahuolto liittyy vahvasti huoltovarmuusasioihin, [Puhemies koputtaa] ja jo senkin vuoksi kotimainen tuotanto koko Suomessa pitää turvata.

17.13 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava.

On surullista, että viime vuonna 4 500 tapausta haki lykkäystä MATA- ja MYEL-maksuihin. Onko tämä esitys sitten merkityksellinen? Se on osa maanviljelijöiden kriisipakettia, ja kokonaisuutena tämä kriisipaketti on jo merkityksellinen. Soisin tosin kaikkien sen osien toteutuvan aina sitä kiinteistöverohelpotusta myöten, mitä toivottavasti selvitellään, onnistuuko se EU:n puitteissa meillä, aivan samoin kuin Ruotsissa niin, että investoineet tilat eivät joutuisi kiinteistöverokorotuksien maksumiehiksi.

Tässä on jo tullut hyvää perustelua siitä, miksi viljelijöiden tilanne on niin heikko. Siihen on vaikuttanut Venäjän vastapakotepolitiikka, siihen on vaikuttanut kiintiöiden poistuminen, ja siihen ovat vaikuttaneet vääristyneet markkinat. Ja se, mitä voisimme kaikista eniten tässä laitoksessa tehdä viljelijöiden toimeentulon hyväksi, on jo yhteisesti ruokapoliittisen selonteon yhteydessä päätetty: koetamme elintarvikemarkkinoihin vaikuttaa niin, että hinnanmuodostus siellä olisi oikeudenmukaisempaa. Hienoa, että siihen koko eduskunta sitoutui, ja toivottavasti tätä asiaa nyt saadaan eteenpäin.

Hyvä asia on tietysti omalta osaltaan myös esimerkiksi se, että budjetissa löytyi Välitä viljelijästä -projektille rahaa, ja hyvä asia on se, että lomitusjärjestelmää koetetaan kehittää niin, että viljelijät senkin myötä paremmin jaksavat.

17.15 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Asia, joka helposti voisi levitä niin kuin Jokisen eväät: tässä on paljon hyviä kohtia, joita pitäisi laajentaa ehkä muuallekin kuin yhden elinkeinon ympärille. Mutta on erityisen tärkeätä, että hallitus tätä ajaa — ja näyttää siltä, että koko eduskunta, koska mietintö on hyvässä hengessä tehty — sillä on totta, että valtio on omalla reagoinnillaan EU:ssa tuonut tämän yhden elinkeinonharjoittajaryhmän kaikkein suurimpaan ahdinkoon Venäjä-pakotteitten vuoksi, mikä on ollut se vastapallo, mikä tuli sitä kautta, että Suomi EU:n yhtenä jäsenmaana lähtee oikeastaan Yhdysvaltain toimesta tähän pakotepolitiikkaan. [Timo Heinonen: Ei lähtenyt tietenkään siitä syystä!] — Nyt ihmettelenkin, miksei edustaja Heinosella ole tässä kohdassa puheenvuoroa, mutta ehkä se sieltä tulee. [Timo Heinonen: Nyt on!] Tarvitaan aina niitä edustajia, jotka todella tietävät kaikesta kaiken.

Viivästyskorko on sellainen elementti, jota tässä kohtaa on hyvä käyttää, vaikka se on pieni ja osaltaan hieman symbolinen. Tässä keskustelussa olisi hyvä avata myös, mitä tarkoittaa, kun viivästyskorkoja ja muita viivästyskorkoihin liittyviä perintäkustannuksia on siellä ketjun päässä. Nyt meidän tulisi varmistua siitä, että kun viivästyskorkoja tulee, niin seuraamme, kuinka pankit reagoivat. Ottavatko ne jollakin tavoin, niin kuin korkotukien osalta on helposti ollut aiemmin nähtävissä... [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa herra puhemies! Otan siis oikeuden hieman sivuta tätä asiaa toisestakin näkökulmasta, ja se on se, että kun me täällä teemme hyviä päätöksiä, niin pitää pystyä myös seuraamaan ja arvioimaan meidän hyvien päätöstemme vaikutuksia. Tässä tapauksessa tulisi seurata, onko sen viljelijän, joka saa sitä viivästyskorkoon liittyvää helpotusta, lisäksi joku toinen taho, joka hyötyy näistä meidän hyvistä päätöksistämme. Kyllä tässä investointien osalta on ollut yleensä se käytäntö, että jos yhteiskunta investointeihin antaa valtion toimesta tukea, niin pankki rahoitusta ja lainoitusta suunnitellessaan on kyllä sen ulosmitannut saman tien. Tämä on se tärkeä asia, että meillä eduskunnassa pohditaan aina tekemiemme päätösten vaikutuksia myös siltä osin, että seuraamme ainakin, mitä tästä tulee ja mitä seuraavissa asioissa yleensäkin tulee.

Minun mielestäni on erittäin hienoa, että eduskunta ymmärtää sellaista elinkeinonharjoittajaryhmää, joka tässä kohtaa on näiden pakotteitten osalta joutunut kaikkein suurimpaan ahdinkoon Venäjän vastapakotteiden vuoksi. Toki näitä elinkeinotoimenharjoittajia tässä maassa on paljon isompikin joukko kuin vain maatalousyrittäjät.

Arvoisa puhemies! Kiinteistöverot ovat yksi asia. Nyt en hyppää sen enempää sivuun, mutta täytyy sanoa, että tätä on hyvä myös tarkastella niitten leskimummojen ja -pappojen osalta, jotka ovat siellä isojen kiinteistöverojen ahdingossa.

17.19 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Itse olen tottunut suhtautumaan asiallisesti edustajakollegoihin, mutta jokainen tietysti tyylillään.

Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski omassa puheenvuorossaan toi esille, että Suomi olisi Venäjä-pakotteissa mukana Yhdysvaltain takia. Tämähän ei luonnollisestikaan pidä paikkaansa, vaan me olemme niissä Venäjän takia mukana. Venäjän toimet ovat syy siihen, että Suomi on mukana Venäjä-pakotteissa. Venäjä loukkasi kaikkia kansainvälisiä sopimuksia valloittamalla itsenäiseltä valtiolta yhden osan, Krimin niemimaan. Ei tämäntyyppistä asiaa voi katsoa sivusta, ja sen takia EU, ja Suomi osana sitä, on mukana näissä Venäjän vastaisissa pakotteissa. Ja minun mielestäni niissä pitää olla mukana niin kauan kunnes Venäjä ryhtyy toimimaan jälleen yhteisten sopimusten ja pelisääntöjen mukaisesti ja kunnioittamaan itsenäisiä valtioita. Ainakin itse toivoisin ja uskoisin, että Ukraina olisi toiminut samalla tavalla, jos Venäjä olisi meiltä ryöstänyt osan meidän itsenäisen maamme maaperää, niin kuin tällä kertaa Ukrainalle tapahtui.

Arvoisa puhemies! Tärkeää on huolehtia suomalaisesta ruuantuotannosta, ja on hyvä, että näitä toimenpiteitä tulee. Se ala on kohtuuttoman kovassa tilanteessa ollut, ja kun tässä nyt turvallisuudesta ja myös erilaisista uhista on puhuttu ja puhuin, niin myös suomalainen ruoka on osa huoltovarmuutta ja siinäkin mielessä tärkeä kokonaisuuden palanen.

17.21 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Pahoittelen, jos olen käyttäytynyt epäkunnioitettavasti, mutta tässä kohtaa on pakko todeta, että edustaja Heinonen on tästä lähtökohdasta aivan oikeassa. Lähdin siitä, mistä pakotekeskustelu sitten alkoi, ja sitä kävin läpi. On totta, ettemme voi tietenkään hyväksyä minkään maan toimia, kun jonkun toisen maan suvereniteettia loukataan. Se on päivänselvä asia. Siinä mielessä sitä keskustelua en tässä lähtenyt käymään, vaan siksi, minkä kautta tähän sitten lähdettiin ja minkä takia olemme siinä tilanteessa, että keskustelemme täällä nyt juuri siitä, että tämä sektori on erityisissä vaikeuksissa Suomessa.

17.22 **Anne Louhelainen si:** Arvoisa puhemies! Viivästyskorkoasia perustuu siis korkolakiin, ja korkotaso on laissa määritelty. 90-luvulta muistamme jopa 16 prosentin korkoprosentteja, ja monia muitakin on ollut, mutta tällaista alentamista ei ole laissa määritelty. Mela on omalla päätöksellään laskenut viivästyskorkoa, koska maataloudessa haastava tilanne on jatkunut. Siksi on tämä määräaikainen laki, jotta maatalousyrittäjät maksaisivat reaalityötulon perusteella työtulon vakuutusmaksua, ettei teknisesti työtulon määrää alennettaisi, mikä vaikuttaisi heidän tulevan eläkkeensä suuruuteen. Ei tätä eikä työkyvyn laskua haluttaisi tehdä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 79/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 31/2017 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.23 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt eduskunnalle lakialoitteeni laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta.

Lakialoite käsittelee organisoidun kerjäämisen kieltämistä. Kuten kaikki tiedämme, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluu kaikki sellainen viranomaistoiminta, jonka tarkoituksena on luoda ja ylläpitää turvallista elin- ja toimintaympäristöä yhteiskunnan jäsenille, torjua ja estää ennakolta oikeudenloukkauksia ja häiriöitä, poistaa tapahtuneet häiriöt sekä selvittää tapahtuneet oikeudenloukkaukset. Yksi Suomeen viimeisten kymmenen vuoden aikana rantautunut häiriöitä aiheuttava ilmiö on organisoitu kerjääminen. Viranomaisarvioiden mukaan Suomessa on vuosittain, erityisesti kesäaikaan, satoja kerjäläisiä. Ilmiö on viime vuosina laajentunut paikallisesta pääkaupunkiseudun ilmiöstä lähes koko maahan, myös kotimaakuntaani Lappiin.

On todettu, että Suomen perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden kerjätä ja tähän oikeuteen ei voida puuttua. Sen sijaan viranomaiset ovat saaneet viime vuosina viitteitä siitä, että osa maassa tapahtuvasta kerjäämisestä on järjestäytyneen rikollisuuden organisoimaa. Tällaiseen ilmiöön puolestaan voidaan puuttua, mikäli siinä havaitaan ihmiskaupalle tyypillisiä piirteitä, mutta muuten rikoslainsäädäntömme ei kriminalisoi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa toteutettua kerjäämistä.

Kerjäläiset lähtevät usein pakoon kotimaansa huonoja elinolosuhteita, mutta joukossa on sellaisia, jotka lähtevät kerjäämään ammattimaisesti ja organisoidusti. Parhaiten kerjäläisongelmaan puututaan parantamalla elinolosuhteita kerjäläisten kotimaassa, mutta organisoidun kerjäämisen kieltäminen veisi toiminnasta pois ammattimaisuuden ja siihen liittyvän hyväksikäytön. Se ei edelleenkään estäisi kenenkään perustuslailliseksi todettua oikeutta kerjätä. Se puuttuisi ainoastaan toimintaan, jossa joku yrittää hyötyä hädänalaisen ihmisen tilanteesta.

Arvoisa herra puhemies! Puuttumalla organisoituun kerjäämiseen varmistaisimme, että toiminta ei ole järjestäytyneen rikollisuuden käsissä, ja antaisimme selkeän signaalin siitä, että Suomeen emme tällaista halua. Tämä kaikki voisi vähentää Suomeen saapuvien ammattimaisten kerjäläisten määrää. Samalla estettäisiin osaltaan ilmiön takana olevaa järjestäytynyttä rikollisuutta ja poistettaisiin siltä ansaintamahdollisuudet. Kerjäämisen organisoinnin kriminalisointia puoltaa se, että tätä toimintaa voidaan hyvillä perusteilla verrata paritukseen.

Haluan lopuksi vielä kiittää kaikkia niitä yli 80:tä kansanedustajaa kaikista puolueista, RKP:tä lukuun ottamatta, jotka ovat tämän lakialoitteeni allekirjoittaneet.

17.27 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Itse olen kannattanut kerjäämisen kieltämistä aiemminkin ja kannatan sitä edelleen, mutta kannatan myös tätä edustaja Kärnän tekemää lakialoitetta rikoslain 17 luvun muuttamiseksi, olen yksi lakialoitteen allekirjoittajista. On ihan perusteltua tehdä tämä korjaus rikoslakiin organisoidun kerjäämisen kriminalisoimiseksi, eli estetään yksi kerjäämisen ongelmista eli rikollinen toiminta, mitä sen taustalla on.

Tässä lakialoitteessa todetaan, että Suomen perustuslaki takaisi jokaiselle oikeuden kerjätä ja olisi myös todettu, että tähän oikeuteen ei voitaisi puuttua. Itse en tällä tavalla ole tilannetta kyllä tulkinnut enkä ymmärtänyt, eikä perustuslakivaliokunta minun tietojeni mukaan ole ottanut tällaista kantaa, että kerjäämistä ei voitaisi kieltää ja että se olisi perustuslain vastaista. Tämä kerjäämisen kieltäminen siis pitää edelleen pitää keskustelussa mukana, vaikka tämä Kärnän esitys etenisikin, ja toivottavasti etenee.

Kerjäämisen kiellon perustuslaillisia ongelmia ovat tietääkseni esille nostaneet ainoastaan muutamat perustuslakiasiantuntijat. Helsingin Sanomissahan — kun tätä asiaa on julkisuudessa käsitelty — kaksi asiantuntijaa tähän puuttui ja totesi, Martin Scheinin muun muassa, että on hyvin vaikea nähdä, että lopputuloksena voisi olla muuta kuin romaneja syrjivä lainsäädäntö, ja professori Tuomas Ojanen jatkoi, että tosiasiassa laki syrjisi kerjääviä romaneja. Jos tämä on tulkinta siihen, että kerjäämisen kieltäminen olisi perustuslain vastaista, niin hämmästelen sitä, sillä kerjääminenhän kiellettäisiin kaikilta tämän lain myötä, mitä hallituskin on aiemmin esittänyt. Ja professori Tuomas Ojanen toteaa, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa syrjinnän kielto on niin ehdoton, että siitä ei voi poiketa edes poikkeusoloissa, kuten sodan aikana ja näin poispäin. Sen takia kysyisinkin siitä ja ihmettelen, että kuitenkin aika monessa muussa Euroopan maassa kerjääminen on voitu kieltää. Esimerkiksi Norjassa vuonna 2014 suurkäräjät hyväksyi lain, joka antaa kunnille mahdollisuuden kieltää kerjäys alueellaan. Tanskassa, joka oli edellisen hallituksen esityksen pohjana, kerjääminen on rikoslailla kielletty koko maassa. Myös Hollannissa kunta voi kieltää kerjäämisen alueellaan, Isossa-Britanniassa kerjääminen on koko maassa lailla kielletty, Espanjassa on kieltoja kerjäämiseen. Itävallassa säädökset on tehty osavaltiotasolla ja organisoitu kerjääminen on kielletty, ja myös Sveitsissä päätösvalta on paikallishallinnolla ja kerjääminen on kielletty useilla alueilla. Sen takia ihmettelen sitä, että kerjäämisen kieltäminen olisi siis Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaista, jos nämä valtiot ovat kuitenkin näitä toimia voineet tehdä.

Arvoisa puhemies! Miksi itse sitten kannatan kerjäämisen kieltämistä laajemmin kuin pelkästään tämän organisoinnin kriminalisoinnin osalta, mikä tässä lakiesityksessä esille tuodaan? Minulle ne lähtökohdat löytyvät siitä, että meillä on Suomessa hyvinvointiyhteiskunta, missä ei pidä kenenkään joutua elääkseen kerjäämään. Se on yksi lähtökohta. Toisena sitten on tämä, mihin edustaja Kärnän lakialoite pureutuu, eli tämä rikollisuus, joka on tässä ympärillä. Siinä on jo kaksi sellaista vahvaa perustetta sille, että mielestäni kerjääminen pitäisi kieltää. Kerjääminen julkisilla paikoilla ei ole ihmisarvoinen tapa hankkia elantoa, ja siinä vielä vaikkapa kolmas syy siihen, miksi kerjääminen pitäisi kriminalisoida.

Hallituksen esitys 330/2010 vp lähti siitä, että meillä kriminalisoitaisiin kerjääminen. En ole ymmärtänyt niin, että tämä hallituksen esitys olisi perustuslain vastaiseksi ainakaan toistaiseksi todettu, vaan tämä hallituksen esitys raukesi sen takia, että tämä annettiin niin lähellä vaaleja. Tämä olisi itse asiassa suoraan valmista lainsäädäntöä, mikä kannattaisi ottaa käyttöön, mikä auttaa näitä ihmisiä, jotka tällä hetkelläkin kerjäävät tuolla toisten pakottamina.

17.33 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäisessä koetan hiukan tarkentaa ja kyseenalaistaa aloitteeseen liittyviä fakta-tieto-ongelmia ja toisessa osassa puhun erityisesti parituslainsäädäntöön liittyvistä ongelmista, koska malli tähän lakiesitykseen on otettu parituslainsäädännön puolelta ja siihen liittyy isoja heikkouksia.

Ensinnäkin aloitteessa todetaan, että Suomeen on viimeisen kymmenen vuoden aikana rantautunut häiriötä aiheuttava ilmiö, organisoitu kerjääminen. Tässä ei tarkemmin määritellä, mitä tämä pelottavalta kuulostava organisoitu kerjääminen on, mutta käytännössähän kysymys on siitä, että kerjäämään tulevat henkilöt tulevat maahan usein perheyhteisöinä, kuten esimerkiksi tutkija Jenni Lehtonen vuodelta 2016 toteaa. Kysymys ei ole suinkaan laajasta kansainvälisen rikollisuuden organisoimasta toiminnasta vaan hyvin tyypillisesti tämäntyyppisissä kulttuureissa esiintyvästä perheen sisäisestä ja perheiden välisestä yhteistyöstä. Jos lakialoitteen tekijällä on jotakin muuta tietoa tästä organisoinnista kuin se tieto, mitä julkisuudessa on ollut saatavilla, niin kovasti haluaisin tietää muutakin kuin epämääräiset viittaukset joihinkin viranomaistietoihin.

Tässä esitetään myös määräarvio, että Suomessa erityisesti kesäaikaan olisi satoja kerjäläisiä. Nyt jos ollaan tarkkoja, niin on hyvä kuitenkin huomata, että meillähän ei ole satoja kerjäläisiä. Meillä on satoja Bulgariasta ja Romaniasta tulevia henkilöitä, joiden joukosta eräät kerjäävät. Muut tekevät sitten muita asioita, myyvät sitä Isoa Numeroa tuolla kaduilla, myyvät kukkia, keräävät pulloja, tekevät myös pieniä rikoksia, mitä kukin tekee, mutta kerjäläisiä meillä ei ole Suomessa satoja. Tästä muistuttaa muun muassa Olli Salin, kerjäläistyöryhmän puheenjohtaja, haastattelussaan.

Edelleen kun tämä perheyhteisöjen yhteistoiminta nyt sitten kiellettäisiin, niin aloitteessa sanotaan, että tämä ei edelleenkään estäisi yksittäisten ihmisten kerjäämistä. Kyllä estäisi. Nimittäin jos tehtäisiin niin tiukka organisoinnin kielto kuin laissa esitetään, näillä ihmisillä ei olisi mahdollisuutta tulla Suomeen. Suomeen he pääsevät nimenomaan sen takia, että he liikkuvat perheyhteisöinä autot täyteen lastattuina ja saavat sitä kautta matkakustannukset painettua niin alas, että he ylipäätään pääsevät matkustamaan niin kauas kotoa. Käytännössä siis toimiva organisoinnin kielto johtaisi siihen, että kerjääminen, ainakin muualta tänne tulevien ihmisten kerjääminen, kiellettäisiin. [Timo Heinonen: No tämä lakihan on sitten vielä parempi!]

Edelleen aloitteessa todetaan, että viranomaiset ovat saaneet viime vuosina viitteitä, että osa maassa tapahtuvasta kerjäämisestä on järjestäytyneen rikollisuuden organisoimaa. No, ne tiedot, mitä olen itse saanut käsiini — olen koettanut tätä lähipäivinä selvittää sekä tietopalvelun kautta että sitten itse lehdistä ja tutkimuksia lukemalla — eivät kyllä kerro näin. Minä en löytänyt yhtään viitettä siitä, että Suomessa oltaisiin havaittu taustalla järjestäytynyttä rikollisuutta nimenomaan kerjäämisessä. Todella haluaisin siihen lähteeseen tutustua, jos sellainen on olemassa, ellei se nyt ole kovin salainen, jos kerran tietopalvelukaan ei sitä onnistu minulle löytämään.

Edelleen täällä todetaan, että tällä nimenomaan pyritään estämään ammattimaista kerjäämistä. Minä haluaisin tietää, miten jako ammattimaiseen ja amatöörikerjäämiseen — tai mitä tämä muu kerjääminen nyt sitten olisikaan — tehdään ja miksi ja millaisessa tilanteessa kerjääminen muuttuu sillä lailla ammattimaiseksi, että se on yhteiskunnan kannalta epätoivottava ilmiö.

No niin, nämä siis käytännön ongelmista liittyen tähän perusteluosan argumentointipohjaan. Sitten tästä parituksesta: Meillähän on ollut nyt muutaman vuoden tarkistettu pari-

tuslaki, ja sen isoin ongelma on, että se on edelleen niin epäselvä, että edes oikeuskäytännön kautta ja sen jälkeen me emme vieläkään tiedä, mikä oikeastaan on Suomessa sitä paritusta, joka laissa on määritelty. Sen merkitys on niin lavea ja kattaa niin suuren osan erilaisia toimintoja, että tässä edelleen on ikään kuin semmoinen epäselvä oikeustila, että odotellaan, että eiköhän se siitä ajan myötä sitten selkiä. Ja kun oikeustila on epäselvä, niin se johtaa siihen, että välttääkseen syyllistymästä paritukseen ihmiset toimivat ennalta ehkäisevästi. Silloin, kun tämä uusi parituslaki astui voimaan, venäläiset naiset eivät saaneet vuokra-asuntoja Suomessa vuokrattua sen takia, että vuokranantajat pelkäsivät, että he syyllistyvät paritukseen jo pelkästään sillä, että potentiaalisesti seksin myyjäksi kuvittelemalleen henkilölle ovat vuokranneet asunnon. Eli epäselvästä lainsäädännöstä ei ole haittaa pelkästään niille ihmisille, joihin se suoraan kohdistuu, vaan myös ihmisille, joilla ei ole välttämättä yhtään mitään tekemistä sen lain kanssa.

Edelleen laki johtaa siihen, että meillä on Suomessa oikeuskäytännössä tapauksia, joissa sentyyppinen toiminta, jossa ei voida nähdä mitään riistoa ja hyväksikäyttöä, on tuomittu verraten ankarasti, esimerkiksi keissi siitä, kun kaksi thaimaalaista ystävätärtä tuomittiin toistensa parituksesta, koska he olivat yhteistoiminnassa pyörittäneet seksibisnestä. Siinä ei tietenkään ollut kysymys sentyyppisestä hyväksikäyttö- tai riistosuhteesta, joka lainsäätäjällä todennäköisesti oli ollut mielessään silloin, kun hän oli parituslainsäädäntöä säätänyt.

Edelleen meidän parituslainsäädännön ongelma on se, että se on johtanut siihen, että seksikaupan piirissä tavattua ihmiskauppaa on tuomittu lievemmillä rikosnimikkeillä kuin työperäistä ihmiskauppaa, minkä jatkoseuraus on ollut se, että seksityöntekijän asema on heikompi ihmiskaupan uhrina kuin silloin, jos hän on joutunut ihmiskaupatuksi vaikkapa ravintolatyöhön. Edelleen parituspykälän ongelmana on, että se on niin sanottu uhriton rikos. Se ei anna seksityöntekijälle sellaista uhrin asemaa, jossa hän voisi olla varma saavansa oikeusapua tai jossa hän voisi hakea korvauksia häneltä mahdollisesti viedystä omaisuudesta.

Eli tässä esitetään nyt tehtäväksi lakia kerjäämiseen erittäin ongelmallisen parituspykälän pohjalta. Tämä rinnastus, joka itsessään on hankala, perustellaan yksinkertaisesti toteamalla, että toimintaa voidaan hyvillä perustein verrata paritukseen, ilman että sanallakaan kerrotaan, mitä ne hyvät perusteet ovat. Minä en näe mitään muuta kuin huonoja perusteita.

17.41 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisat kollegat! Edustaja Kärnä on tehnyt aloitteen tärkeästä asiasta, ja tässä aloitteessa on hyvä tarkoitus. Itse en kuitenkaan voinut aloitetta allekirjoittaa sen vuoksi, että aloitteen perusteluissa kerrotaan: "Suomen perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden kerjätä, ja on todettu, että tähän oikeuteen ei voida puuttua." Itse en löydä, ja olen perustuslakia lukuisia kertoja lukenut, sieltä säädöstä, joka kieltäisi kerjäämisen kieltämisen, enkä tiedä, missä olisi todettu, että tähän oikeuteen ei voida puuttua, ei ainakaan eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Palaan tähän juridiseen valtiosääntöiseen puoleen kohta. Sitä ennen totean pari asiaa.

Ensinnäkin totean edustaja Kontulan ansiokkaan puheenvuoron johdosta, että ilmeisesti tämä edustaja Kärnän tässä tavoittelema rajankäynti kerjäämisen kieltämisen ja sitten tällaisen organisoidun kerjäämisen kieltämisen välillä ja siihen liittyvät ongelmat ovat parhaiten ratkaistavissa siten, että lakivaliokunta käsitellessään tätä aloitetta päätyy kerjäämisen kokonaiskieltämiseen, jolloin näitä edustaja Kontulan mainitsemia rajankäyntiongelmia ei olisi.

Mutta, herra puhemies, sitä ennen: miksi itse kannatan kerjäämisen kieltämistä? Aika paljon samoilla perusteilla kuin mitä edustaja Heinonen täällä toi esiin. Ensinnäkin kerjääminen ei ole ihmisarvoinen tapa elättää itsensä. Se, että istutaan tai puoliksi maataan jäisellä kadulla ja pyydetään ohikulkijoilta rahaa, ei ole ihmisarvoinen tapa elättää itsensä. Ja tähän on turha vastata, että eipä se näiden kerjääjien elämä siellä Romaniassa tai Bulgariassa sorrettuna, syrjittynä, romanivähemmistöön kuuluvina ihmisinäkään ole niin kovin ihmisarvoista. Valitettavasti tämä on totta, mutta se, että se elämä ei sielläkään ole kovin ihmisarvoista, ei ole peruste, että sallisimme tämmöisen ihmisarvonvastaisen itsensä elättämisen Suomessa. Aivan, ehkä monen mielestä brutaalina rinnastuksena haluan kuitenkin sanoa, että lehtitietojen mukaan Pietarin alueella on alaikäisiä lapsia, jotka myyvät itseään kadulla. No, se ei ole mikään peruste, että me Helsingissä sallisimme sieltä tulleiden alaikäisten lasten myydä itseään kadulla perustellen sitä sillä, että ei se niiden elämä siellä Pietarissakaan ole sen parempaa.

Toinen syy, miksi haluan kieltää kerjäämisen, on aika periaatteellinen. Suomessa on tehty vuosikymmeniä töitä, tässä salissa meidän edeltäjämme ovat tehneet vuosikymmeniä töitä, että Suomesta tulisi sellainen hyvinvointiyhteiskunta, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä elääkseen. Ja tähän olemme päässeet. Olemme päässeet tilanteeseen, jossa Suomessa kenenkään ei tarvitse kerjätä elääkseen. Ja kun tähän olemme päässeet, olisi mielestäni todella epätarkoituksenmukaista — ja on epätarkoituksenmukaista — että me toivotamme muista maista, Euroopasta tai maailmalta, ihmisiä tervetulleiksi Suomeen kerjäämään.

Kolmas syy on se, että tähän ilmiöön Suomessa liittyy myös näiden kerjäävien ihmisten hyväksikäyttöä, ja neljäs syy on se, että usein tällaiseen ilmiöön liittyy myös erilaista pienempää tai joskus isompaa oheisrikollisuutta. Tähän usein vastataan, kun haluan kieltää kerjäämisen, että ei kerjäämisen kieltäminen ratkaise itse ongelmia, joita ovat siis syrjintä ja lohduton köyhyys siellä lähtömaissa. No, ei tietystikään kerjäämisen kieltäminen Suomessa ratkaise näitä ongelmia, mutta ratkaiseeko näitä ongelmia sitten kerjäämisen salliminen Suomessa? Ei todellakaan, päinvastoin. Jos Suomessa ja muissa maissa sallitaan kerjääminen, sitä innokkaammin Bulgarian ja Romanian ja muiden maiden hallitukset voivat häätää nämä ihmiset sieltä omasta maastaan hakemaan muista maista toimeentulonsa kerjäämisellä.

Ratkaisu itse ongelmaan on tietysti juurisyissä ja siinä, että on häpeällistä, että meillä on Euroopan unionissa jäsenmaita, kuten juuri Bulgaria ja Romania, jotka eivät kohtele omaa romaniväestöään ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla. Siihen pitäisi saada ratkaisu EU:n painostuksella ja muutoin. Se on ratkaisu tähän ongelmaan.

No, mitä sitten tulee tähän perustuslakitulkintaan, niin mistä edustaja Kärnä on saanut sen käsityksen, että perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden kerjätä ja että näin olisi todettu, että siihen oikeuteen ei voida puuttua? Luulen, että taustalla voi olla aikanaan julkisuudessa käyty keskustelu, johon edustaja Heinonen jo viittasikin. Eli Helsingin Sanomissa heinäkuussa 2010 pari eturivin valtiosääntöasiantuntijaa, Martin Scheinin ja Tuomas Ojanen, yksiselitteisesti, näin voi sanoa, lähtivät siitä, että Suomen perustuslaki ja Euroopan ihmisoikeussopimus estävät kerjäämisen kieltämisen, koska tällainen kieltäminen olisi syrjintää. Se ajattelu lähti siitä, että vaikka muodollisesti kerjäämisen kieltäminen koskee jokaista — millä edustaja Heinonen äsken argumentoi — niin tosiasiallisesti se kohdistuu lähinnä Bulgarian ja Romanian romaneihin, ja siinä mielessä se on syrjivä lainsäädäntö. No, tämä perustelu on aivan järjetön. Minulle tulee heti mieleen useita lainsäädännössä kiellet-

tyjä asioita tai keskustelun kohteena olevia asioita, joissa säädös muodollisesti koskee kaikkia Suomessa mutta tosiasiallisesti kohdistuu joihinkin vähemmistöihin.

Aivan viime viikkoina on keskusteltu esimerkiksi siitä, että tyttöjen sukuelinten silpominen pitäisi kriminalisoida erillisellä lailla — nythän se on kriminalisoitu yleisen pahoinpitelylainsäädännön pohjalta — siis kriminalisoida erillisellä lailla tyttöjen sukuelinten silpominen. Tätä on vaatinut muun muassa lapsiasiavaltuutettu, ja sen selvittämistä on kannattanut ainakin sosiaali- ja terveysministeri. Kehenkäs tällainen laki kohdistuu? Periaatteessa kehen tahansa, jonka sukuelimiä silvotaan, mutta käytännössä niihin Suomessa oleviin vähemmistöihin, joiden ikivanhassa kulttuurissa on ollut tällainen, meidän mielestämme ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia loukkaava tapa, eli käytännössä kai lähinnä Itä-Afrikasta tulleisiin maahanmuuttajataustaisiin suomalaisiin.

Sitten meillä on kriminalisoitu yleisellä huumausainelainsäädännöllä esimerkiksi kathuumeen pureskelu. Se on rikollista. No, kehenkäs se kohdistuu? No, vaikka se muodollisesti kohdistuukin kaikkiin, niin eikö se käytännössä kohdistu niihin, jotka tulevat lähinnä itäisestä Afrikasta, missä kathuumetta yleisesti käytetään?

Otanpa vielä esimerkin. Suomalaisessa eläinsuojelukeskustelussa on vaadittu juutalaisen teurastustavan ja islamilaisen teurastustavan kieltämistä. Sitä ovat vaatineet muistaakseni perussuomalaiset ja ainakin eräät eläinsuojelupiirit. Minä olen siis sitä mieltä, että jos Suomen lainsäädäntö haluaa kieltää islamilaisen ja/tai juutalaisen teurastustavan, se voi toki sen tehdä. Mutta jos se tehtäisiin ja jos noudatettaisiin tätä Scheininin ja Ojasen logiikkaa, niin sekin kohdistuisi kaikkiin meihin Suomessa oleviin. Mutta eikö se käytännössä kohdistuisi niihin täällä oleviin juutalaisiin ja islaminuskoisiin, jotka haluavat syödä oman kulttuurinsa ja uskontonsa mukaisesti teurastettua lihaa?

Eli tämä Scheininin ja Ojasen argumentointi on mielestäni täysin kestämätöntä, ja edustaja Heinonen täällä luettelikin lukuisia maita, jotka ovat sitoutuneet Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja joissa kerjääminen on kielletty, joko suoraan lailla tai lain nojalla alueellisilla säädöksillä. No, onko niin, että näissä maissa — Norjassa, Tanskassa, Hollannissa, Englannissa, Espanjassa ja niin edelleen — on kyvyttömämmät ihmisoikeus- ja perustuslakiasiantuntijat kuin Suomessa, vähemmän valppaat professorit kuin Suomessa? Vai ovatko he peräti tyhmempiä kuin nämä meidän scheininit ja ojaset? [Anna Kontula: Siellä on eri perustuslaki!] — Ei kun puhe on Euroopan ihmisoikeussopimuksesta, joihin nämä maat kuuluvat, ja Scheinin ja Ojanen ovat olleet sitä mieltä, että se olisi vastoin Euroopan ihmisoikeussopimustakin, tämä kieltäminen.

Minun mielestäni se, että edustaja Kärnä on ottanut totena sen, että meidän perustuslakimme kieltää kerjäämisen kieltämisen, kertoo siitä, että Suomessa on korkealla profiililla julkisuudessa esiintyviä valtiosääntöasiantuntijoita, jotka ottavat perustuslaillisissa kysymyksissä tiukkoja kantoja, joita sitten yleisesti yhteiskunnassa ja näköjään eduskunnassa uskotaan ilman, että näistä asioista on minkäänlaista perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä.

17.51 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Allekirjoittanut yhdessä muiden perussuomalaisten edustajien ja muutaman muunkin edustajan kanssa jätti viime vuonna lakialoitteen, jossa olisi kaikennäköinen kerjääminen kielletty yleisillä paikoilla, mutta eipä menestynyt sekään lakialoite.

Nykyinen vuonna 2003 voimaan tullut järjestyslaki sallii vain häiritsevään kerjäämiseen puuttumisen. Aikaisemmissa kuntakohtaisissa järjestyssäännöissä kerjääminen pys-

tyttiin kuitenkin kieltämään. Kerjäläisten määrä Suomessa on lisääntynyt merkittävästi viime vuosien aikana, ja määrä tulee todennäköisesti kasvamaan jatkossakin, mikä näkyy katukuvassa etenkin pääkaupunkiseudulla, mutta myös muualla Suomessa.

Kerjääminen on organisoitua toimintaa, ja siihen liittyy olennaisesti ihmiskauppaa, lasten hyväksikäyttöä, prostituutiota ja muita järjestäytyneen rikollisuuden piirteitä. Rikollisorganisaatiot lainaavat esimerkiksi Romanian romaneille korkeakorkoista matkarahaa, mikä pakottaa heidät Suomessa muun muassa kerjäläisiksi, katusoittajiksi, huumekauppiaiksi ja jopa prostituoiduiksi. Sisäasiainministeriön mukaan tällä tavoin saadut rahat menevät suurilta osin järjestäytyneille rikollisjärjestöille. Kerjäämisen salliminen Suomessa ei vähennä ulkomailta tulleiden kerjäläisten ongelmia, köyhyyttä ja syrjintää lähtömaissa, vaan se pikemminkin lisää niitä altistamalla tulijat monenlaiselle hyväksikäytölle.

Kerjäläisistä suurin osa koostuu Bulgarian ja Romanian romanivähemmistöön kuuluvista henkilöistä. Romanian ja Bulgarian velvollisuus onkin itse huolehtia omista kansalaisistaan, ei suomalaisten. Kyseisten maiden kansalaisten oleskelu Suomessa jättää nämä ihmiset kaikkien maiden viranomaisjärjestelmien ulkopuolelle ja vapauttaa lähtömaiden kansalliset hallinnot vastuistaan.

17.53 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitoksia kaikille kollegoille hyvistä näkemyksistä tässä keskustelussa.

Edustaja Kontulalle toteaisin, miten itse heräsin tähän ilmiöön ja minkä takia halusin tämän lakialoitteen laatia: Syynä oli lakivaliokunnan vierailu Romaniaan. Siellä keskustelimme paikallisten viranomaisten kanssa, keskustelimme suurlähetystöväen kanssa, keskustelimme myös paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen kanssa, ja siellä kaikkialla tunnistettiin, että tämä kerjääminen, mitä myös Suomessa tapahtuu, on organisoitua hyvin suurelta osaltaan ja paljon niitä tuottoja näiltä hädänalaisilta ihmisiltä valuu organisoidun rikollisuuden käsiin lähtömaihin. Siellä monet ihmiset elävät tälläkin hetkellä leveästi hyötyen toisten ihmisten hädästä. Tämän takia halusin tuoda tämän lakialoitteen eduskunnan käsiteltäväksi.

Edustajille Heinonen ja Zyskowicz: Kiitän teitäkin myös näistä näkemyksistä. Olen itsekin kyllä valmis menemään tämän asian suhteen pidemmälle, mikäli todella todetaan niin, että se on perustuslakimme mukaan mahdollista. Edustaja Zyskowicz on aivan oikeassa siinä, että perustin tämän arvioni juurikin perustuslakiasiantuntijoiden Ojasen ja Scheininin näkemyksiin, jotka olivat vahvasti esillä tästä asiasta käydyssä julkisessa keskustelussa. Myönnän kuitenkin myös sen, että aloitteen muotoilu oli nyt sellainen ja pyrin siinä sellaiseen, että voisimme mahdollisimman laajasti yli puoluerajojen sen allekirjoittaa riippumatta siitä, pidämmekö Ojasen ja Scheininin arviota oikeana.

17.55 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Omassa faktantarkistuslistassani en puuttunut perustuslakiin siksi, että minun nähdäkseni tilanne on avoin. On totta, että mikään autoritatiivinen taho Suomessa ei ole ottanut kantaa siihen, olisiko kerjäämisen kriminalisointi perustuslain vastaista vai ei, mutta ei myöskään ole niin, että Zyskowiczin argumentointi itsessään riittäisi kumoamaan jonkun toisen argumentoinnin tässä asiassa. Itse kehottaisin niitä, jotka tätä haluavat pohtia ja tuumailla eteenpäin, tutustumaan Haaste-lehteen 3 vuodelta 2011, Ari Hirvosen kirjoitukseen siellä. Siinä on aika hyvin tiivistetty niitä argumentteja, minkä takia hän on sitä mieltä, että Suomessa ei ole ilman perustuslakimuutosta mahdollista toteuttaa kerjäämisen kieltoa. Itse pidän tätä kysymystä tällä hetkellä vähän

toissijaisena sen takia, että meillä on niin paljon muita syitä, minkä takia sitä kerjäämisen kieltoa ei tule toteuttaa.

Mennäänpä näihin muihin syihin:

Täällä on esitetty, että kerjääminen pitäisi kieltää, koska kerjääminen ei ole ihmisarvoista. No, tämä on asia, josta ainakin kaikki minun tuntemani kerjäläiset ovat edustaja Zyskowiczin kanssa aika lailla samaa mieltä. Myös he ovat sitä mieltä, että maassa, sateessa ja loskassa istuminen päivät pitkät alle 20 euron päiväansioilla ei ole ihmisarvoista puuhaa. Ongelma on siinä, että heillä ei ole parempaa vaihtoehtoa; se on paras vaihtoehto, mikä heille on tarjolla. Jos me otamme heiltä parhaan vaihtoehdon pois tai teemme siitä parhaasta vaihtoehdosta vielä vähän epämiellyttävämmän, mitä se on sen jälkeen, kun he joutuvat pelkäämään vielä poliisiakin ja maksamaan sakkoja sitten osalla näistä tuotoistaan? Ei se ainakaan heidän elämästään yhtään ihmisarvoisempaa tee.

Toinen asia, vetoaminen siihen, että Suomessa on kovasti tehty töitä sen eteen, että tässä maassa ei tarvitsisi kerjätä: Aivan totta, se on kunniakas historia, yksi tämän maan suurista saavutuksista, mutta sitähän ei saavutettu kielloilla. Meillä oli vuosisatojen ajan kerjäämisen kieltoja ja samaan aikaan valtavia kerjääjien joukkoja. Emme me päässeet eroon kerjäämisestä sitä kautta, että kerjäläisiä rangaistiin, vaan sitä kautta, että ihmisillä oli niitä muita vaihtoehtoja, parempia vaihtoehtoja kuin istua siellä rännässä alle 20 euron päiväansioilla.

Mitä tulee oheisrikollisuuteen, niin tämä edellyttää kyllä sitten jo, että puhutaan laajemmin joistakin ryhmistä, joissa kerjäläiset ehkä tuntevat ihmisiä, jotka ehkä harrastavat pikkurikollisuutta. Poliisin mukaan kerjäläiset itse eivät syyllisty rikoksiin.

Minä olen yhtä mieltä siitä, että kerjääminen sinällään ei ratkaise näiden ihmisten elämää, ehkä jonkin talven yli selviämisen jonkun yksittäisen henkilön kohdalla mutta ei varmastikaan niitä juurisyitä, joiden takia ihmiset kerjäävät. Mutta toisaalta kerjäämisen kieltäminen pahentaisi niitä ongelmia, heikentäisi entisestään niitä muutenkin vähäisiä pelimerkkejä, joita näillä ihmisillä on käytettävissään. Kyllä minä henkilökohtaisesti ihmettelen, mitenkä vuosisadasta toiseen porvarit jaksavat kiusata niitä, jotka ovat kaikkein heikoimpia ja pienimpiä ja joilla muutenkin menee kaikkein huonoimmin. Eikö yhtään isompaa vastusta löytyisi?

Nämä väitteet, mitä perussuomalaisten puheenvuorossa tuli esille merkittävistä hyödyistä lähtömaissa, merkittävästä rikollisesta toiminnasta kerjäämisen yhteydessä: Kun nyt muistetaan, mitkä ne kerjäämisen tuotot Suomessa ovat, niin ei sillä kovinkaan kummoista taloa rakenneta yhtään missään päin maailmaa. Jos itse ajattelee henkilökohtaisesti, että pitäisi maksaa ne bensat tänne Suomeen ja sen jälkeen vielä ostaa jotain ruokaakin ihan joka päivä, että täällä pysyy hengissä, niin vaikka nyt onnistuisikin hyvänä päivänä sen 20 euroa saamaan, niin poliisi perustaa arvionsa siitä, että kysymys ei ole järjestäytyneen rikollisuuden tänne organisoimista ihmisistä, nimenomaan siihen, että se matematiikka ei toimi. Ei siitä jää niin paljon rahaa, että se toiminta olisi kannattavaa. Tämä on yksi syy, minkä takia rinnastus paritukseen ontuu. Seksityöntekijä saa puolessa tunnissa kasaan sen, mitä kerjäläinen viikossa.

18.01 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisat kollegat! Lyhyesti pyrin vastaamaan muutamiin edustaja Kontulan esittämiin näkökohtiin.

Mitä tulee tähän perustuslailliseen puoleen, edustaja Kontula, jos oikein kuulin, jo välihuudossaan sanoi, että näissä muissa maissa — siinä oli Norjaa ja Tanskaa ja Englantia ja

Espanjaa ja niin edelleen — on erilainen perustuslaki. Luulen, että jos sanasta sanaan verrataan, niin varmasti näin on, mutta itse ajattelen ja vähän tiedänkin, että kaikissa niissä maissa, joissa kuulutaan Euroopan neuvostoon, kuulutaan Euroopan unioniin tai ollaan muuten eurooppalaisia sivistysvaltioita, kaikissa niissä maissa on syrjintä kiellettyä. Luulen, että kaikissa näissä maissa on perustuslaissa säädöksiä, jotka vastaavat meidän perustuslakimme 6 §:n 1 ja 2 momenttia, joissa siis on kysymys yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta. Jos väittää, että meidän perustuslakimme estää kerjäämisen kieltämisen Suomessa, niin kyllä todistustaakka, edustaja Kontula, on niillä, jotka näin väittävät, koska en minä ainakaan meidän perustuslaistamme pysty löytämään yhtään kohtaa, joka jollain tavoin antaisi aihetta päätellä, että me, Suomen kansan valitsema eduskunta, jolle lain säätäminen Suomessa kuuluu, emme voisi säätää lakia, jolla kiellämme Suomessa kerjäämisen.

Mitä sitten tulee näihin kieltämisen perusteisiin ja siinä esitettyihin argumentteihin, niin edustaja Kontula oli samaa mieltä, että kerjääminen kadulla istuen ei ole ihmisarvoinen tapa hankkia elantonsa, mutta hänen vasta-argumenttinsa oli se, että se on paras vaihtoehto, mikä heillä on. Meillä, kuten jo puheenvuorossani sanoin, voisi kuvitella tilanteen, että tänne tulee katulapsia Pietarista ja heidän paras vaihtoehtonsa hankkia elantonsa on se, että he myyvät itseään Helsingin kaduilla, niin kuin ovat tottuneet tekemään Pietarin kaduilla — siis tästä joskus vuosia sitten luin lehdistä. Ei silloin voida sanoa, että "kyllä meidän on sallittava se Helsingin kaduilla tapahtuva alaikäisten itsensä myyminen, koska se on paras vaihtoehto, mikä heillä on, että heidän elämänsä Suomessa ja Helsingissä näissäkin oloissa on parempaa kuin mikä heidän elämänsä olisi siellä metrotunneleissa ja muissa paikoissa Pietarissa". Eli jos me ajattelemme suomalaista yhteiskuntaa ja ajattelemme tähän suhtautumista, silloin meidän pitää arvioida, onko se sellaista toimintaa, sellaista ihmisarvoista toimintaa, jonka me haluamme Suomessa sallia.

Mitä sitten tulee siihen, että se on paras vaihtoehto, mikä heillä on, se voi olla totta, mutta siinä tullaankin näihin juurisyihin. Minä uskon, että se, että Romaniasta ja Bulgariasta lähtee, en tiedä, tuhansittain ehkä, ihmisiä eri puolille Eurooppaa kerjäämään, vähentää painetta sikäläisissä yhteiskunnissa korjata siellä olevia ongelmia. Jos nämä ihmiset eivät voisi lähteä muihin maihin kerjäämään, niin uskon, että se lisäisi painetta näissä yhteiskunnissa korjata näitä ongelmia, minkä lisäksi — siitä olemme varmasti edustaja Kontulan kanssa samaa mieltä — Euroopan unionin ja Euroopan unionin jäsenmaiden pitäisi paljon nykyistä tarmokkaammin sekä painostaa että tukea näitä maita ja näiden maiden vähemmistöjä, jotta näissä maissa vähemmistöjen, esimerkiksi romanivähemmistön, kohtelu olisi ihmisarvoista ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa.

Edustaja Kontula ohimennen mainitsi sakkojen maksamisen. On ihan selvää, että ei tarkoitus ole, että näitä rutiköyhiä ihmisiä sakotetaan, vaan tarkoitus on, jos kerjääminen on Suomessa kielletty, se, että nämä ihmiset eivät tule Suomeen kerjäämään, koska jos istuutuvat kadulle Suomessa kerjäämään, ei mene kauankaan, kun tulee poliisi, joka käskee heitä siirtymään, nousemaan ylös ja siirtymään, koska kerjääminen on Suomessa kiellettyä. Eli, edustaja Kontula, ei tarkoitus ole, että ihmisiä sakotetaan, vaan tarkoitus on, että kerjäämistä sillä tavoin estetään ja häiritään, että he eivät saavu Suomeen kerjäämään, koska täällä kerjääminen on hankalaa, kun poliisi tulee komentamaan heti pois kerjäämästä.

Puhemies! Lopuksi vielä tämä argumentti, että me emme ole suomalaista yhteiskuntaa tehneet sellaiseksi, jossa ei tarvitse kerjätä, kieltämällä kerjäämisen. Ei niin, ja tästäkin me olemme edustaja Kontulan kanssa samaa mieltä. Suomalainen yhteiskunta on tehty sellaiseksi, että täällä ei tarvitse kerjätä, rakentamalla sellainen suomalainen hyvinvointiyhteis-

kunta, sellaiset palvelut, sellaiset tulonsiirrot, sellainen elämä Suomessa, että kenenkään ei tarvitse Suomessa kerjätä pysyäkseen elossa. Me olemme, tai meidän edeltäjämme ovat, rakentaneet sellaisen suomalaisen yhteiskunnan, ja minun mielestäni se on huikea saavutus, kuten edustaja Kontulakin totesi. Ja kun me olemme tämän hienon saavutuksen saavuttaneet, niin minä vain pidän aivan järjettömänä, että me sitten sallimme muista maista ihmisten tulevan tänne kerjäämään, kun me olemme onnistuneet tekemään sellaisen yhteiskunnan, missä kenenkään ei tarvitse kerjätä ja alentua tämmöiseen ihmisarvon vastaiseen elannon hankkimiseen.

Herra puhemies! Näistä juurisyistä olemme samaa mieltä varmasti kaikki Suomen eduskunnassa, ja toivon, että unioni ja unionin jäsenmaat pystyisivät painostamaan ja auttamaan Romaniaa ja Bulgariaa siten, että siellä romanivähemmistön kohtelu olisi ihmisarvoa kunnioittavaa ja näitä ihmisiä siellä omassa maassaan auttavaa.

18.07 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Suomi rakensi hyvinvointivaltion, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä. Sitten tuli 1990-luku, tuli lama, tuli EU-jäsenyys, tuli globalisaatio, tuli maailma, jossa ihmiset liikkuvat ja pääomat liikkuvat. Tosiasia on, että me emme enää elä sellaisessa maailmassa, sellaisessa Suomessa, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä, ja tämä tosiasia ei häviä mihinkään sillä, että me sen kieltäisimme.

Minä olen hämmentynyt, että joku ylipäätään positiivisessa sävyssä puhuu siitä, että me tarvitsemme poliisin häiritsemään köyhiä ihmisiä, mutta siitähän ei tietenkään ole kysymys. Näissä lakiesityksissä, mitä kerjäämisen kieltämiseksi tai tänään on tehty, ei ole kysymys vain siitä, että poliisi kehottaa ystävällisesti siirtymään, vaan on kysymys myös siitä, että toteutetaan rangaistuksia, jos näin ei toimita. Ne rangaistukset ovat todennäköisesti ensisijaisesti sakkoja — mikä tarkoittaa, että täytyy kerjätä vielä vähän enemmän, että selviää sakoista, tai vaihtoehtoisesti jättää ne maksamatta — tai sitten toissijaisesti vankeutta, jota esimerkiksi Tanskassa saatetaan tänä päivänä jo käyttää. Ne ovat niitä toimia, joita itse asiassa Suomessakin paljon käytettiin keskiajalla. Sitten huomattiin, että köyhyydestä rankaiseminen ei ole hyvä juttu, että kokeillaan mieluummin tätä hyvinvointivaltioreittiä, joka yllättäen toimikin siellä, missä kielto ei ollut toiminut.

Katulapsista Pietarissa: Ensinnäkin sanoisin, että itsensä myymisestä puhuminen seksikaupan yhteydessä on kieltä, jota minä en toivoisi tässä salissa kuulevani. Se heijastuu suoraan vanhaan ajatukseen naisen itseyden tiivistymisestä hänen sukuelimiinsä ja neitsyyteensä ja sitä kauemmas menneisyyteen, aikaan jolloinka naisia tuomittiin noitina. Se etymologinen tausta on tämä. Poliitikosta voidaan sanoa, että hän myy itsensä, mutta sellaisen kielen käyttäminen seksikaupan yhteydessä on erittäin ongelmallista. Mutta jos tänne nyt sitten tulisi lapsia esimerkiksi Pietarista myymään seksiä, niin todennäköisesti suomalaisessa järjestelmässä lastensuojelu puuttuisi asiaan. Näille lapsille pyrittäisiin järjestämään sellaiset olosuhteet, että he eivät myisi seksiä meidän kaduilla, ja ne, keitä siitä rangaistaisiin, keille ne sakot määrättäisiin, eivät suinkaan olisi ne pietarilaiset lapset, vaan ne henkilöt, jotka tätä seksiä ovat ostaneet, mahdollisesti sitä välittäneet.

Minäkin olen sitä mieltä, että on tärkeää lisätä painetta sellaisiin maihin, jotka eivät kunnioita ihmisoikeuksia ja jotka asettavat omaa väestöään kurjaan asemaan, mutta minun mielestäni on kohtuutonta, että sitä painetta asetetaan heikentämällä entisestään sellaisten ihmisten asemaa, joiden asema, joiden paras vaihtoehto tänä päivänä on istua siellä kadulla sateessa. Eikö meiltä todella tästä EU-yhteisöstä löydy keitään, yhtään vahvempia hartioita, jotka voisivat sen paineen välittäjinä toimia? Onko niin, että se paine on toteutettava

niiden kärsimyksen kautta, joilla muutenkin tässä elämässä on ihan riittävästi selviämisen kanssa tekemistä?

Loppuun vielä tästä perustuslakikysymyksestä: Kuten jo edellisessä puheenvuorossa sanoin, minä en ota kantaa siihen, onko perustuslain vastaista vai perustuslain puitteissa mahdollista kerjäämistä kriminalisoida, mutta aika lailla selvää on, että perustuslait ovat maakohtaisia, toki perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin, ja niitä siten tulee tarkastella maakohtaisesti. Nimenomaan tässä kysymyksessä argumentaatio minun ymmärtääkseni on mennyt sitä kautta, että koska käytännössä meillä kerjäävät tietyn ryhmän jäsenet, niin se aiheuttaa sen syrjintäelementin. Jos jossakin toisessa yhteiskunnassa kerjäläisiä tulee useista eri ihmisryhmistä, ehkä silloin kysymys asettuu toisella tavalla, en tiedä. Mutta kun ei meillä noin yleensäkään perustuslakia arvioida sen perusteella, mitenkä Hollannissa tai Tanskassa tehdään, niin miksi se tulisi tehdä tällä kohtaa — varsinkin, kun meidän perustuslakimme on paljon edistyksellisempi kuin noissa maissa.

18.12 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama vasta-argumentti:

Että emme elä sellaisessa Suomessa enää: Kyllä me, edustaja Kontula, elämme sellaisessa Suomessa, jossa kenenkään ei tarvitse kerjätä elantonsa hankkimiseksi. Ja kerjäämisen kieltäminen tällaisessa tilanteessa on hyvin perusteltua, koska kerjääminen, kuten olen todennut, ei mielestäni ole ihmisarvoinen tapa hankkia elanto.

Mitä tulee tähän poliisiin ja sakottamiseen, niin luulen ja näin lonkalta muistelen, että jo jossain poliisilaissa tai muualla on säädöksiä siitä, että poliisin tulee ensin neuvoin ja kehotuksin pyrkiä tilanne ratkaisemaan eikä mennä suoraan sakottamaan — voi olla, että autoilijoilla on vähän toisia kokemuksia — eli kyllä tässä käytännössä olisi tarkoitus nimenomaan se, että siihen puututtaisiin, jolloinka viidakkorumpu kertoo, ettei Suomeen ainakaan kannata mennä kerjäämään, koska siellä ei saa rauhassa kerjätä.

Mitä tulee tähän itsensä myymiseen, niin otin tämän terminologian jostakin mediasta. Nämä alaikäiset lapset ovat usein myös poikia, eli en ole ihan varma, että tämä tiivistyy johonkin noitien ja naisten sukuelimiin, mutta jos se käsite ja terminologia on tällä tavoin huonoa, on ihan hyvä luopua sellaisen terminologian käyttämisestä.

No, sitten mitä tulee siihen, että tämä on paras vaihtoehto, mikä heillä on: paras vaihtoehto on se, että siellä lähtömaassa näihin juurisyihin puututtaisiin, ja sitä enemmän ja välttämättömämmin niihin on puututtava, mitä vähemmän nämä ihmiset voivat lähteä muualle kerjäämään.

Ja sitten tähän syrjivään lainsäädäntöön: Kyllä me, edustaja Kontula, katsomme myös muiden maiden ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuja. Ja argumentointi siitä, että tämä on syrjivää, koska se käytännössä kohdistuu lähinnä romaneihin — puheenvuorossani mielestäni osoitin, että on lukuisia tilanteita, joissa lainsäädäntö käytännössä kohdistuu joihinkin, eikä se kuitenkaan siksi ole syrjivää.

18.14 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Toteaisin vain, että ajatus siitä, että jokin kerjäämisen kaltainen ilmiö häviää kieltämällä, ei yksinkertaisesti kestä minkäännäköistä totuustestiä. Ei niistä maista, joissa kerjääminen on kielletty, kerjääminen ole hävinnyt mihinkään. Ei se hävinnyt Suomesta, ei se ole hävinnyt Isosta-Britanniasta, ei se ole hävinnyt Tanskasta, jossa sentään voidaan jopa pistää vankeuteen ihmisiä. Kerjääminen ei häviä kieltämällä. Jos tämä toimisi, niin asia olisi ratkaistu jo satoja vuosia sitten. Kerjääminen ollaan saatu paikoitellen häviämään tietyissä yhteiskunnissa, mutta silloin keinot ovat ol-

leet ihan muita kuin kiellot. Oikeastaan ainoa yhteiskunta, josta minä tiedän, että kielloilla on kerjääminen saatu kuriin, on ollut 1930-luvun Saksa, mutta ne keinot olivat sitten sellaisia, että niihin meistä tuskin kukaan haluaa mennä.

18.16 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Mikä merkitys olisi sillä, jos kerjääminen Suomessa kiellettäisiin, tämän ilmiön kannalta? Kyllä minä pidän henkilökohtaisesti aivan varmana, että jos Suomessa olisi kerjääminen kiellettyä, niin ei tuolla Helsingin ydinkeskustassa vähän joka kadunkulmassa olisi ihmisiä maassa kerjäämässä, koska se viesti siitä, että Suomessa poliisi tulee häätämään pois ihmiset, jotka istuvat maassa kerjäämässä, menisi sinne lähtömaihin. Silloin nämä ihmiset hakeutuisivat mieluummin, ymmärtääkseni, sellaisiin maihin ja sellaisiin paikkoihin, joissa kerjääminen on sallittua ilman, että viranomaiset sitä pyrkivät häiritsemään tai estämään.

Voi olla, että edustaja Kontula on siinä oikeassa, että kokonaan tästä ilmiöstä ei päästäisi tällaisella kieltämisellä eroon, mutta itse uskon, että tämä kieltäminen merkittävällä tavalla ainakin vähentäisi Suomessa tapahtuvaa kerjäämistä. Siitä olemme samaa mieltä, että suomalaisesta yhteiskunnasta on tullut sellainen, että kenenkään ei täällä tarvitse kerjätä hankkiakseen elantonsa. Suomalaisesta yhteiskunnasta on tullut sellainen nimenomaan sen ansiosta, että on rakennettu sellaiset sosiaaliset turvaverkot ja sellainen hyvinvointiyhteiskunta, että ne takaavat ihmisille elannon, siis hengissä pysymisen, kerjäämättäkin. Tämä itse asiassa pitää paikkansa myös näiden muualta Euroopasta tulleiden kerjääjien kohdalla. Hehän olisivat oikeutettuja Suomessa turvautumaan tietynasteiseen vähimmäissosiaaliturvaan, mutta he eivät sitä tee, koska siitä jatkuvasta turvautumisesta Suomessa sosiaaliturvaan tulisi peruste, millä heidät voitaisiin käännyttää maasta.

18.18 **Anna Kontula vas:** Niin, se on totta, että eivät kerjäläiset sen jälkeen istuisi meidän katukuvassamme, kun kerjääminen olisi kielletty edustaja Zyskowiczin kuvaamalla tavalla. He seisoisivat, koska seisoen pääsee nopeammin karkuun, kun se poliisi ilmestyy paikalle. Niissä maissa, joissa näin on toimittu, se systeemi toimii niin, että ne paraatikadut, joita pitkin esimerkiksi edustaja Zyskowicz todennäköisesti kävelee töihin, pidetään puhtaina kerjäläisistä ja muista epätoivotuista ihmisryhmistä poliisin voimin, mutta koska poliisi ei voi olla joka paikassa ja poliisin on joskus keskitettävä voimiaan myös vakavaan, oikeaan rikollisuuteen, poliisi ei voi olla kaikkialla. Silloin kerjääminen siirtyy alueille ja paikkoihin, joita ei katsota kaupungin maineen taikka päättäjien kulkureittien perusteella niin merkityksellisiksi, että niitä halutaan erikseen suojata. Näin se on käynyt kaikkialla muualla maailmassa, ja nyt tarvittaisiin enemmän kuin lujaa uskoa todisteeksi siitä, miksi Suomi olisi näissä yleisissä lainalaisuuksissa jonkinnäköinen poikkeus.

Siellä, missä poliisin häirintää ja näitä kieltoja on pitempään ollut voimassa, kerjäläiset ja muut vastaavat ryhmät ovat kehittäneet erilaisia hälytysjärjestelmiä, joilla erikseen pidetään huolta siitä, että sekä poliisi että poliisin kanssa vastakkain olevat ihmisryhmät mahtuvat samaan tilaan. Monissa maissa poliisin häirintäoikeus on johtanut myös poliisin korruptioon ja on olemassa pahoja poliiseja ja pahoja ongelmia johtuen näistä oikeuksista. Toivottavasti näitä me emme ikinä näe samassa laajuudessa Suomessa. Mutta missään ei ole tapahtunut sellainen kehityskulku, [Puhemies koputtaa] mitä edustaja Zyskowicz olettaa Suomeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 269/2016 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 8/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.9.2017 pidettävään täysistuntoon.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 15.9.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen